

Bulletin
advokacie

ZVLÁŠTNÍ ČÍSLO – ŘÍJEN 2015

Sborník

vybraných případů
Výboru pro odbornou pomoc
a ochranu zájmů advokátů

Zvláštní číslo – říjen 2015

Sborník
vybraných případů
Výboru pro odbornou pomoc
a ochranu zájmů advokátů

Sestavil: JUDr. Marek Nespala

Obsah

Seznam zkratk	5
Předmluva JUDr. Marka Nespaly	7
Nezákonné opakované trestní stíhání advokáta pro skutek spočívající ve způsobu jeho obhajoby (sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/18)	9
Nezákonné trestní stíhání advokáta pro skutek spočívající v přijetí odměny za výkon funkce likvidátora (sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/23)	13
Nezákonné zahájené trestní stíhání advokáta pro trestný čin zvýhodnění věřitele (sp. zn. 440/VOPOZA/11-XXX/10)	17
Nezákonné provedení domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor ve spoluvlastnictví advokátního koncipienta (sp. zn. 440/VOPOZA/13-XXX/46)	20
Nezákonné zadržení advokáta (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/32)	28
Nezákonné odnímání věcí advokátovi při provádění prohlídky jiných prostor – advokátní kanceláře (sp. zn. 440/VOPOZA/14-XXX/61)	32
Nezákonné trestní stíhání advokáta pro trestný čin podvodu spočívající v souběžném sjednání podílové odměny advokáta a přijetí odměny ustanoveného zástupce (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/42)	37
Odepření předvedení obviněného za účelem návštěvy nebo rozmluvy s obhájcem (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/37)	40
Neuhrazení odměny a nákladů právní služby zmocněnci poškozených v trestním řízení (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/41)	43
Poskytování právních služeb správnímu orgánu (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/39)	46
Nezákonná prohlídka advokáta při vstupu do věznice (sp. zn. 440/VOPOZA/14-XXX/59)	51
Nezákonná prohlídka jiných prostor u advokáta (sp. zn. 440/VOPOZA/14-XXX/70)	53
Neoprávněné trestní stíhání a následné odsouzení advokátních koncipientů (sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/14)	59
Absentující přítomnost zástupce ČAK při provádění domovní prohlídky u advokáta (sp. zn. 440/VOPOZA/13-XXX /55)	61
Odměna ustanovenému obhájci (sp. zn. 440/VOPOZA/11-XXX/28)	65
Nezákonné požadavky veřejného zadavatele na kvalifikační předpoklady advokáta pro poskytování právních služeb (sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/20)	66

Seznam zkratek

Právní předpisy

Listina	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
Ústava	ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
tr. řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
tr. zák.	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
obch. zák.	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
ZVSJS	zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky
EÚLP	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, zkráceně Evropská úmluva o lidských právech (byla ratifikována 18. března 1992 a publikována pod č. 209/1992 Sb.)

Ostatní zkratky

ESLP	Evropský soud pro lidská práva se sídlem ve Štrasburku
CCBE	Rada evropských advokátních komor
ČAK	Česká advokátní komora
Výbor	Výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (VOPOZA)
OČTŘ	orgán/y činný/é v trestním řízení
Policie ČR	Policie České republiky
OSZ	okresní státní zastupitelství
KSZ	krajské státní zastupitelství
NSZ	nejvyšší státní zastupitelství
MS	městský soud
VS	vrchní soud

Předmluva

Letos je tomu právě deset let, kdy byl konstituován rozhodnutím představenstva České advokátní komory ze dne 13. 12. 2005 Výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů, jakožto poradní orgán České advokátní komory. Uvedené rozhodnutí naplnilo rozhodnutí sněmu ČAK ze dne 1. 10. 2005, který představenstvu ČAK uložil schválit změnu usnesení představenstva ČAK ze dne 15. 4. 2004 o poradních orgánech tak, že druhá část bude doplněna o nový článek IV. s označením Výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (dále také jen „Výbor“).

Bylo to v době, kdy vrcholila akce tzv. „Čistě ruce“. Kampaň, která následovala po ekonomické krizi z přelomu tisíciletí, kdy vrcholní představitelé státu označili za původce všeho zla tuneláře, kteří vykradli banky a dříve státní podniky, a jak jinak

očistit společnost od těchto padouchů, než mohutnou knutou trestní represe. Lid pramálo zajímalo, že ekonomické problémy té doby byly způsobeny špatnou monetární politikou druhé poloviny devadesátých let a podivuhodnými kousky bankovního dohledu, což jsou věci složité, a tak se hon na skupinu boháčů stal příjemnou součástí života a důvodem, proč mít radost z novinových titulků o uvěznění toho či onoho. Jenže právě klacek trestní represe jde ruku v ruce s postavením advokáta a tudíž, dle hesla „spolu kradli, spolu ať visí“, se stali advokáti druhoplánovou lovnou zvěří. Prudce stoupl počet stíhaných advokátů, namnoze vazebně, ale tehdejší policejní garda používala i méně viditelné metody, jako operativní techniku a přímé zastrašování advokátů, jehož efektivita rostla přímo úměrně zjevné represí v našich řadách. Sám jsem v advokacii od roku 1993, a tak mi příběh s jedním panem kapitánem, který mi s úsměvem sdělil, že pokud budu v jedné bankovní kauze zastupovat, půjdu do vazby, přišel úsměvný, ale jen do okamžiku, kdy mi na můj dotaz, co jsem provedl, sdělil, že se něco najde, ale s vazbou ať počítám. Tady legrace skončila. Jelikož jsem v té době nebyl zdaleka sám, ujali se iniciativy starší kolegové a Výbor byl na světě.

Když jsem před téměř osmi lety přejímal od Tomáše Sokola funkci předsedy, byla již hladina advokacie po bouři uklidněná, i když splašky z doby předchozí její azurový lesk hzdily. Akce „Čistě ruce“ odezněla, drtivá většina velkých kauz skončila naprostým fiaskem a řešili jsme pouze solitérní případy excesů zvlčilých policejních orgánů, státních

zástupců a soudců izolovaně po celé republice. Jenže přišla další ekonomická krize a lid si žádal nové metody a nové padouchy, protože rozbor dopadů úvěrové politiky bank a zejména řízení veřejných rozpočtů je opět věc složitá, a tak „Tuneláře“ vystřídal „Korupčník“ a „Čisté ruce“ nahradila „Protikorupční revoluce“.

A opět přestala být legrace, zejména když nám procesní protipól advokacie v červnu 2013 ukázal, jak se čistí společnost, a opět jsou tady ti nenávidění advokáti, kteří brání průchodu spravedlivého hněvu lidu tím, že kvalitně aplikují právo, a jen díky těmto gauernerům nelze zavřít půlku republiky (co na tom, že by nestačily věznice, ostnatého drátu a volných ploch je u nás dost), a tím vymýtit zlořád korupce a klientelismu i s kořeny.

Počet případů šikany advokátů ze strany státních zástupců a policejních orgánů bezprostředně po zásahu na Úřadu vlády prudce stoupl, stejně jako právní brutalita používaných metod. Současně však jsou advokáti prezentováni jako sociálně patologická skupina, která, když s podnikateli, úředníky a politiky přímo neloupí, používá aspoň nekalých metod k tomu, aby spravedlivě rozhněvaným státním orgánům znemožnila torturu původců svízelné země české.

Z tohoto pohledu by bylo nejlepší advokacii zrušit, nebo ji rovnou zákonem zakázat. Jenže bez advokátů to prostě nejde a státní moci opět dříve nebo později dojde, že advokacie je součástí širší justice a trestní řízení právem řízený konflikt.

Před dvěma lety jsme tedy Výbor posílili a v současné době má jedenáct aktivních členů, a sice JUDr. Karla Brücklera, JUDr. Marii Cilínkovou, JUDr. Jiřího Císaře, JUDr. Jana Matějčka, JUDr. Marka Nespala, JUDr. Petra Pyšného, JUDr. Tomáše Sokola, JUDr. Martina Šebka, JUDr. Petra Tomana, JUDr. Petra Valíše a JUDr. Františka Zelenického.

Předkládané případy jsou ty nejzávažnější a některé z nich již byly publikovány na stránkách Bulletinu advokacie. Ambicí tohoto sborníku je nejen připomenutí desátého výročí vzniku Výboru a prostor k zamyšlení nad stavem justice, ale zejména informace a poučení nejen pro advokáty, co všechno může justiční život v naší zemi přinést. Věřím, že jednotlivé příběhy vám budou inspirací a laikům zajímavým čtením.

Zvláštní poděkování věnuji Mgr. Veronice Blaškovánové, tajemnici Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů, a JUDr. Haně Rýdlové z redakce Bulletinu advokacie České advokátní komory za spolupráci při vzniku a precizaci sborníku nejzávažnějších případů, se kterými se Výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů po dobu své existence setkal.

*JUDr. Marek Nespala,
předseda*

*Výboru pro odbornou pomoc
a ochranu zájmů advokátů*

Nezákoně opakované trestní stíhání advokáta pro skutek spočívající ve způsobu jeho obhajoby

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud je opakovaně zahájeno trestní stíhání advokáta pro skutek, spočívající ve způsobu jeho obhajoby, aniž oproti původně zastavenému trestnímu stíhání téhož advokáta nebyly zjištěny jiné skutečnosti dostatečně odůvodňující závěr, že byl spáchán trestný čin a že jej spáchala určitá osoba, když následně obžalovaný advokát je v hlavním líčení zproštěn obžaloby ve smyslu ust. § 226 písm. a) tr. řádu, proti takovému rozsudku podá státní zástupce odvolání, trestní stíhání trvá nepřiměřenou dobu a z okolností případu vyplývá osobní podjatost konkrétního státního zástupce, který je jakožto státní zástupce činný v mnoha trestních věcech, v nichž jím stíhaný advokát vystupuje na straně obhajoby.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 13. října 2010 (sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/18)

Proti advokátce JUDr. L. K. byly příslušným útvarům Policie ČR v souladu s § 158 odst. 3 tr. řádu zahájeny úkony trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 2 tr. zák. formou návodu podle § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. dne 5. 12. 2008.

Úkony trestního řízení byly zahájeny na základě výpovědi obv. P. P. v trestním řízení, v němž byl stíhán pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 2 tr. zák. P. P. byl obviněn z trestného činu křivé výpovědi proto, že při podání vysvětlení v trestní věci obv. K. F. dne 7. 11. 2005 uvedl, že od K. F. heroin kupuje, a poté, při svědecké výpovědi na Policii ČR dne 26. 11. 2005 a také při svědecké výpovědi před soudem ve věci K. F. tuto výpověď popřel a změnil tak, že (stejně jako další tři svědci) od K. F. heroin nekupuje. Na této výpovědi trval P. P. až do té doby, kdy byl sám obviněn z trestného činu křivé výpovědi. Změnu výpovědi, oproti první výpovědi ze dne 7. 11. 2005, odůvodnil P. P. tím, že ho JUDr. L. K., obhájkyň K. F., jako svědka ke křivé výpovědi před výslechem dne 26. 11. 2005 navedla. Konkrétně před výslechem dne 26. 11. 2005 mu měla radit, jak vypovídat, při výslechu mu měla mimikou obličeje napovídat, jak

odpovídat na otázky policejní komisařky, a po výslechu ho měla navést, aby před soudem jako svědek vypovídal stejně jako na Policii ČR. Skutečnost, že dne 7. 11. 2005 ve věci K. F. vypovídal tak, že heroin od K. F. kupoval, odůvodnil P. P. při výslechu dne 26. 11. 2005 tím, že mu dne 7. 11. 2005 policisté protokol „nadiktovali“ a on jej jen podepsal.

Policie ČR tvrzení P. P. o návodu ke křivé výpovědi JUDr. L. K. prošetřila. V rámci vyšetřování Policie ČR vyzvala k podání vysvětlení JUDr. L. K. (JUDr. L. K. tvrzení P. P. popřela) a policejní komisařku, která výslech P. P. dne 26. 11. 2005 prováděla. Policejní komisařka uvedla, že nepozorovala žádné posunky JUDr. L. K. a nebyla ani svědkem toho, že by JUDr. L. K. naváděla P. P. nebo mu jinak při výpovědi radila. Co rovněž vypovídá o nepravdivosti tvrzení P. P., je skutečnost, že jeho výpověď se od výpovědi policejní komisařky v podstatných skutečnostech značně liší, a také, jak sám uvedl, měl při výslechu dne 26. 11. 2005 „absfák“. O nedůvěryhodnosti výpovědi P. P. svědčí rovněž jeho výše uvedené tvrzení, že mu při podávání vysvětlení ve věci K. F. dne 7. 11. 2005 policisté protokol „nadiktovali“ a on jej jen podepsal.

P. P. odmítl na výzvu Policie ČR ke dni 7. 1. 2009 podat vyjádření ke svému tvrzení, týkajícímu se návodu ke křivé výpovědi JUDr. L. K. Z dokumentace případu JUDr. L. K. nevyplývá, že by protokol o výslechu P. P. dne 26. 11. 2005 (popř. ani jiný zvukový či obrazový záznam, byl-li pořízen) jakkoliv potvrdil tvrzení P. P. Policie ČR došla proto k závěru, že se nejedná o podezření z trestného činu křivé výpovědi, a dne 14. 9. 2009 věc usnesením odložila. Orgány činné v trestním řízení výše popsaným postupem jednaly v souladu s § 2 odst. 5 tr. řádu tak, *„aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.“*

OSZ však usnesení o odložení věci dle § 159a odst. 1 tr. řádu zrušil jako nezákonné a dal Policii ČR pokyn trestní stíhání znovu zahájit, a to usnesením ze dne 18. 2. 2009. Odůvodnění pokynu tak, jak jej interpretuje Policie ČR, uvádí, že obhajoba JUDr. L. K., ani výpověď svědkyně – policejní komisařky – tvrzení P. P. nevyvrátily, a je proto třeba vycházet z tvrzení P. P. a v řízení proti JUDr. L. K. pokračovat (*„které jako výpověď obviněného dává smysl a vysvětluje chování P. P. ve věci K. F.“*).

Proti tomuto usnesení OSZ podala JUDr. L. K. stížnost ke KSZ, to však stížnost zamítlo s tím, že *„podezření ze spáchání trestného činu je na základě výpovědi P. P. nadále dáno, nebylo nadevší pochybnost rozptýleno, nebylo vyvráceno ani svědectvím obviněné.“*

V průběhu trestního stíhání namítala JUDr. L. K. podáním doručeným Policii ČR dne 22. 9. 2009, a poté i OSZ, podjatost okresního státního zástupce Mgr. P. N. Ten rozhodl o své nepodjatosti usnesením ze dne 30. 9. 2009. Proti tomuto rozhodnutí podala JUDr. L. K. stížnost ke KSZ. KSZ usnesením zamítlo její stížnost dne 27. 10. 2009 jako nedůvodnou. Proti tomuto usnesení KSZ podala JUDr. L. K. stížnost k Ústavnímu soudu. Ústavní soud tuto stížnost odmítl jako nedůvodnou, zejména proto, že se nejedná o věc pravomocně skončenou a *„v procesu, který probíhá, lze případné vady napravit v rámci trestního řízení obvyklým a zákonem stanoveným způsobem.“* Konstatoval však, že

nezjistil podjatost OSZ a že usnesení, kterým dal pokyn k znovuzahájení trestního stíhání, nevykazuje znaky libovůle, neboť obsahuje odůvodnění.

Podruhé bylo trestní řízení proti JUDr. L. K. zahájeno dne 19. 3. 2009. V jeho průběhu nedošlo k opatření žádného nového důkazu podporujícího tvrzení P. P. Přesto byla okresním státním zástupcem Mgr. P. N. dne 21. 12. 2009 na JUDr. L. K. podána obžaloba, tj. více než devět měsíců poté, co bylo trestní stíhání podruhé zahájeno. V obžalobě Mgr. P. N. uvádí, že ve věci vůči JUDr. L. K. „*není opatřen jediný procesně použitelný důkaz, nicméně výpověď svědka P. P. (...) je pro státního zástupce natolik věrohodná, že je třeba (...) podat obžalobu.*“ Dále Mgr. P. N. uvádí, „*že stupeň nebezpečnosti jednání je (...) u obv. JUDr. L. K. výrazně zvyšován tím, v jakém postavení se jej obv. dopustila (postavení obhájkyň).*“

Výbor je toho názoru, že orgány činné v trestním řízení jednaly v rozporu se zákonem, když:

1. podruhé bezdůvodně zahájily trestní stíhání. Podezření ze spáchání trestného činu bylo řádně prověřeno a neprokázalo se, že by JUDr. L. K. čin spáchala. Trestní stíhání bylo podruhé zahájeno v rozporu s § 160 odst. 1 tr. řádu, podle kterého trestní stíhání osoby jako obviněného má být zahájeno, „*nasvědčují-li prověřováním podle § 158 zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba.*“

2. OSZ ani KSZ trestní stíhání nezastavili *ex offico* ani na podnět JUDr. L. K., ačkoli podle § 172 odst. 1 písm. c) tr. řádu „*státní zástupce zastaví trestní stíhání, není-li prokázáno, že skutek spáchal obviněný.*“

3. druhé trestní stíhání vedly orgány činné v trestním řízení nepřiměřeně dlouhou dobu, když, v souladu s § 167 odst. 1 tr. řádu, je Policie ČR povinna skončit vyšetřování nejpozději do dvou měsíců od zahájení trestního stíhání, a

4. ačkoliv bylo trestní stíhání zahájeno podruhé a trvalo nepřiměřeně dlouhou dobu, nepřineslo žádné nové důkazy. Přesto podal okresní státní zástupce Mgr. P. N. na základě skončeného trestního řízení na JUDr. L. K. obžalobu. Přitom nejen tr. řád, ale i platné interní předpisy zavazují státního zástupce, aby před eventuálním podáním žaloby pečlivě přezkoumal výsledky přípravného řízení a posoudil, zda dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud. Státní zástupce, má-li podat obžalobu, musí nejprve dospět k závěru, že postavení obviněného před soud je důvodné a mít sám přesvědčení o jeho vině. Tomu nasvědčuje i povinnost odůvodnění obžaloby dle § 177 písm. d), podle kterého obžaloba musí obsahovat „*odůvodnění žalovaného skutku s uvedením důkazů, o které se toto odůvodnění opírá, a seznam důkazů, jejichž provedení se v hlavním líčení navrhuje, jakož i právní úvahy, kterými se státní zástupce řídil při posuzování skutečností podle příslušných ustanovení zákona.*“ Obžaloba JUDr. L. K. obsahovala takové odůvodnění, které neuvodlo jediný legitimní důvod, a na několika místech výslovně uváděla, že k prokázání skutku „*není opatřen jediný procesně použitelný důkaz.*“

Skutečnost, že JUDr. L. K. byla podruhé trestně stíhána nezákonně a postup OSZ

byl postupem šikanózním, potvrzuje rozsudek Okresního soudu v Teplicích, sp. zn. 1 T 266/2009-115, ze dne 5. 3. 2010. Tímto rozsudkem byla JUDr. L. K. zproštěna obžaloby, neboť „*nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který je obžalovaná stíhána.*“ Proti tomuto rozsudku se Mgr. P. N. odvolal podáním ze dne 26. 4. 2010.

Bez ohledu na skutečnost, že trestný čin měl být spáchán při výkonu advokacie, je postup v rozporu se zásadou rychlého projednání věci a šetření práv osob, jichž se úkony v trestním řízení dotýkají. Ustanovení § 2 odst. 4 tr. řádu stanoví, že orgány činné v trestním řízení musí „*trestní věci projednávat co nejrychleji a s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení.*“

Postup orgánů činných v trestním řízení, zejména OSZ Mgr. P. N. a KSZ, je nezákonný a šikanózní. Vzhledem k výše popsáným okolnostem a závažnosti jednání zejména okresního státního zástupce Mgr. P. N. Výbor považuje postup okresního státního zástupce a KSZ za úmyslné zneužití postavení a výkon jejich libovůle. Tento postup odporuje čl. 8 odst. 2 Listiny, podle kterého „*nikdo nesmí být stíhán (...) jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon,*“ a čl. 2 Listiny, podle kterého „*státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*“ Výše popsáný postup je také v rozporu s účelem trestního řízení dle § 1 tr. řádu, podle kterého účelem je „*upevňování zákonnosti, předcházení a zamezování trestné činnosti.*“

Je pravda, že OSZ musí vyšetřovat trestné činy bez ohledu na postavení obviněného. Skutečnost, že obviněnou byla advokátka, která se měla dopustit trestného činu při výkonu advokacie, tak nemůže být překážkou zahájení trestního stíhání. Trestní stíhání však musí probíhat v mezích zákona. Porušuje-li OSZ zákon, jedná tak v rozporu s právy obviněného. Nemůže-li se obviněný dovolat dodržování zákonnosti postupu orgánů činných v trestním řízení v rámci řádného opravného prostředku u KSZ, je postup orgánů činných v trestním řízení v rozporu se zásadami právního státu.

Nezákonný trestní postih jednání advokáta při výkonu advokacie je pak tím spíše nebezpečím pro hodnoty právního státu, neboť může být porušen princip rovnosti stran řízení a tím i zásada spravedlnosti a zákonnosti řízení.

Věc je o to závažnější, že dle sdělení kolegyně JUDr. L. K. je Mgr. P. N. jakožto státní zástupce činný v mnoha trestních věcech, v nichž kolegyně vystupuje na straně obhajoby. Z okolností případu je tedy zřejmé, že pro osobní poměr této úřední osoby v pozici státního zástupce ke své protihráčce by měl být z projednání trestní věci proti takové osobě pro podjatost Mgr. P. N. vyloučen, případně, vzhledem ke specifikům věci, by měl být případ projednán v jiném justičním obvodu. V opačném případě totiž dochází k útku na člena advokátního stavu, motivovaného zjevnou snahou o zbavení se „soupeře“.

Nezákonné trestní stíhání advokáta pro skutek spočívající v přijetí odměny za výkon funkce likvidátora

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud jsou ve smyslu ust. § 158 odst. 3 tr. řádu zahájeny úkony trestního řízení ve věci podezření ze spáchání trestného činu advokátem pro skutek, spočívající v přijetí odměny za výkon funkce likvidátora. Tento postup nevyšel během dvou let do řádného procesního rozhodnutí (zahájení trestního stíhání advokáta, odložení nebo jiné vyřízení věci, příp. dočasné odložení trestního stíhání) a průtahy jsou zdůvodňovány vyčkáváním na meritorní rozhodnutí civilního soudu, když ani po tomto rozhodnutí není bezodkladně procesně rozhodnuto a takové „rozpracování“ advokáta může být použito k nátlaku na advokáta při poskytování právní služby v související věci.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 15. března 2011 (sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/23)

Policii ČR v Rakovníku byly vedeny úkony trestního řízení ve smyslu ust. § 158 odst. 3 tr. řádu, pod č. j. KRPS 43599-46/TČ-2009 pro podezření ze spáchání trestného činu (přesná kvalifikace advokátovi není známa, pravděpodobně zpronevěry) JUDr. J. Č., advokátem v Rakovníku. Na podkladě předložených listin a učiněných tvrzení lze dovodit, že věc se nacházela ve fázi před zahájením trestního stíhání a že přípravné řízení trvalo (minimálně) déle než dva roky.

Krajské státní zastupitelství v Praze vyhovělo návrhu JUDr. V. z OSZ Rakovník, aby byla věc, vedená pod sp. zn. KRPS 43599-46/TČ-2009-XXX, z důvodu vhodnosti dorozována OSZ v Kladně.

JUDr. J. Č. uvedl, že procesní postupy orgánů činných v trestním řízení v dané věci neodpovídají pravidlům zakotveným v tr. řádu, a shrnul v příloženém podnětu uvedený postup orgánů činných v trestním řízení následovně:

Poté, co JUDr. J. Č. převzal zastoupení věřitelského výboru k úpadcí R., s. r. o., byl na něho podán podnět na Policii ČR Praha pro podezření ze spáchání trestného činu zpronevěry. JUDr. J. Č. podal ve věci vysvětlení a Policie ČR Praha postoupila věc Policii ČR Rakovník, kde podal další vysvětlení. Policie v Rakovníku dospěla k závěru, že by se v daném případě mohlo jednat spíše o trestný čin zkrácení daně.

Po roce a půl šetření policejní komisař JUDr. J. Č. sdělil, že má s dozorcím státním zástupcem domluveno vydání usnesení o odložení věci. Po dalších třech měsících však JUDr. J. Č. zjistil, že usnesení o odložení věci nebylo vydáno, ač už nemají být prováděny žádné úkony, a že policejní komisař dostal pokyn od svého přímého nadřízeného, aby s vydáním usnesení počkal, až skončí civilní řízení.

Předmětem uvedeného civilního řízení je odměna JUDr. J. Č. jako likvidátora, tedy určení, zda je JUDr. J. Č. povinen určité finanční prostředky (odměnu likvidátora) vrátit do konkursní podstaty, nebo zda mu po právu náleží, přičemž závislost budoucího rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení na výsledku civilního sporu má spočívat zřejmě v tom, že pokud by civilní soud rozhodl, že JUDr. J. Č. je povinen prostředky vrátit, znamenalo by to pro orgány činné v trestním řízení, že se jedná o věc (prostředky) cizí a tedy v předmětné věci, z pohledu trestního práva, o podezření ze spáchání trestného činu zpronevěry. Pokud by civilní soud dospěl k opačnému závěru, zřejmě by to byl pro orgány činné v trestním řízení signál, že se JUDr. J. Č. mohl dopustit trestného činu zkrácení daně.

Policie ČR tedy nevydala v dané věci rozhodnutí a JUDr. J. Č. sdělila, že vyčká rozsudku civilního soudu. JUDr. J. Č. je přesvědčen, že od počátku šlo pouze o to, odradit ho od zastupování zmíněného věřitelského výboru, který byl přesvědčen, že ze strany správce konkursní podstaty a dozorcí soudkyně dochází k tunelování konkursní podstaty.

Na základě předložených informací došel Výbor k závěru, že orgány činné v trestním řízení nepostupují v daném případě v souladu se zákonem, když:

1. Policejní orgán neproověřil skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin ve lhůtách dle ust. § 159 tr. řádu, který v odst. 1 stanoví, že:

„policejní orgán je povinen prověřit skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin,

a) do dvou měsíců od jejich přijetí, jde-li o věc patřící do příslušnosti samosoudce, v níž se nekoná zkrácené přípravné řízení,

b) do tří měsíců, jde-li o jinou věc patřící do příslušnosti okresního soudu, a

c) do šesti měsíců, jde-li o věc patřící v prvním stupni do příslušnosti krajského soudu.“

Jedná se o lhůty pořádkové, které běží od doručení trestního oznámení, resp. obsahově totožného podnětu, orgánu činnému v trestním řízení.

Dle odst. 2 *„pokud nebylo oznámení nebo jiný podnět ve lhůtách uvedených v odstavci 1 prověřeno, policejní orgán státnímu zástupci písemně zdůvodní, proč nebylo možné v zákonem stanovené lhůtě prověřování skončit, jaké úkony je třeba ještě provést a po jakou dobu bude prověřování pokračovat. Státní zástupce může pokynem policejnímu orgánu jednak změnit výčet úkonů, které mají být ještě provedeny, jednak stanovit odlišně lhůtu, po kterou má prověřování ještě trvat.“*

Dle odst. 3 *„neskončí-li policejní orgán prověřování ve lhůtě prodloužené podle od-*

stavce 2, předloží spis státnímu zástupci s odůvodněným návrhem na její prodloužení. Státní zástupce postupuje obdobně, jak je uvedeno v odstavci 2.“

Lhůty dle ust. § 159 odst. 1 tr. řádu byly upraveny novelou tr. řádu – zákonem č. 265/2001 Sb., ve snaze výrazně urychlit trestní řízení, což vyplývá mimo jiné z důvodové zprávy.

Stanovisko nejvyššího státního zástupce ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství ve smyslu ust. § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, poř. č. 28/2002, uvádí k novelizovanému ust. § 159 tr. řádu následující:

„Novela tr. řádu č. 265/2001 Sb. posílila výrazně odpovědnost státního zástupce za výsledek a průběh přípravného řízení... Dozor státního zástupce nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení představuje jeho systematickou a cílevědomou kontrolní činnost zaměřenou na zjištění stavu vyšetřování, prověření postupu policejního orgánu z hlediska jeho zákonnosti, rychlosti a plynulosti a neprodlené odstraňování zjištěných nedostatků. Dozor se vyznačuje soustavností a je vykonáván průběžně. Směřuje též k tomu, aby nikdo nebyl bezdůvodně trestně stíhán a bezdůvodně omezován na svých právech v přípravném řízení... Státnímu zástupci je uloženo zejména, aby uplatňoval v průběhu přípravného řízení svá jednotlivá oprávnění, aby si s přihlédnutím k závažnosti a povaze trestní věci zajistil přehled o stavu a výsledcích přípravného řízení a měl možnost účinně působit na jeho průběh a neprodleně odstraňovat zjištěné nedostatky...“

Výboru není známo, zda byla lhůta ke skončení prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, v daném případě prodlužována, případně z jakého důvodu a s jakým odůvodněním.

Nicméně obecnou zásadou zakotvenou v ust. § 2 odst. 4 tr. řádu je, že „...orgány činné v trestním řízení postupují z úřední povinnosti. Trestní věci musí projednávat co nejrychleji a s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení.“

2. Policejní orgán nebo státní zástupce nepostupovali způsobem stanoveným v ust. § 159a, § 159b, resp. § 160 tr. řádu, která stanoví, že:

„Nejde-li ve věci o podezření z trestného činu, státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží usnesením, jestliže není namístě vyřídit věc jinak“ (ust. § 159a odst. 1 tr. řádu), „jestliže to je třeba k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo jiného úmyslného trestného činu, anebo zjištění jejich pachatelů, může policejní orgán se souhlasem státního zástupce dočasně odložit zahájení trestního stíhání na nezbytnou dobu, nejdéle však

o dva měsíce“ (ust. § 159b odst. 1 tr. řádu), „*nasvědčují-li prověřováním podle § 158 tr. řádu zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného*“ (ust. § 159a odst. 1 tr. řádu).

Ze shora uvedených citací rozhodných právních předpisů a z doložených informací JUDr. J. Č. tedy vyplývá, že policejní orgán, potažmo státní zástupce, porušili v daném přípravném řízení postup stanovený tr. řádem. Tedy pokud z důkazů nashromážděných policejním orgánem, v průběhu prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, vyplývá, že v dané věci nejde o podezření z trestného činu a jestliže není namístě vyřídit věc jinak (odevzdáním věci k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, nebo ke kázeňskému nebo kárnému projednání), musí státní zástupce nebo policejní orgán věc dle ust. § 159a odst. 1 tr. řádu usnesením odložit. Pokud naopak skutečnosti zjištěné a odůvodněné prověřováním nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby.

Orgány činné v trestním řízení tedy musejí postupovat z úřední povinnosti tak, aby přípravné řízení, tedy i stadium prověřování, skončilo ve stanovených lhůtách, nejsou-li splněny podmínky pro jejich prodloužení. Je nepřípustné, aby orgány činné v trestním řízení nic nečinily a nechávaly tak dotčené osoby v právní nejistotě. Jakékoli vyčkávání orgánů činných v trestním řízení na vydání rozsudku soudem civilním je samozřejmě v rozporu se zásadami trestního řízení, tedy se zásadou rychlosti, šetření práv a svobod zaručených Listinou. V souladu s ust. § 9 odst. 1 tr. řádu „*orgány činné v trestním řízení posuzují předběžné otázky, které se v řízení vyskytnou, samostatně; je-li tu však o takové otázce pravomocné rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu, jsou orgány činné v trestním řízení takovým rozhodnutím vázány, pokud nejde o posouzení viny obviněného.*“

Pokud orgány činné v trestním řízení výše uvedeným způsobem nepostupovaly, jedná se o nezákonný postup, kterým jsou práva dotčené osoby, tedy v daném případě advokáta JUDr. J. Č., porušována a ten je státní mocí šikanován. Situace je samozřejmě o to horší, že s největší pravděpodobností je důvodem výkon advokacie, tedy zastupování určitého konkrétního mandanta. Nicméně ČAK nemá v případě trestního stíhání advokáta vůči orgánům činným v trestním řízení žádné pravomoci.

Z předložených listin dále vyplývá, že Vrchní soud v Praze rozhodl rozsudkem ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 14 Cmo 335/2009-92, doručeným JUDr. J. Č. dne 7. 2. 2011 meritorně, a tak nejméně od data doručení předmětného rozsudku, obsahujícího pravomocný a vykonatelný právní závěr, již musí orgány činné v trestním řízení konat a další průtahy jsou jen naprosto právně nezdůvodnitelným atakem na osobu advokáta.

Nezákonně zahájené trestní stíhání advokáta pro trestný čin zvýhodnění věřitele

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud policejní orgán za souhlasu státního zástupce ve smyslu ust. § 160 odst. 1 tr. řádu zahájí trestní stíhání advokáta pro trestní čin zvýhodňování věřitele podle ust. § 256a odst. 1, 2 tr. zákona, spáchaného ve formě návodu podle ust. § 10 odst. 1 písm. b) tr. zákona, kterého se měl dopustit tím, že si nechá od obchodního subjektu uhradit odměnu za poskytnutou právní službu, pokud takovému subjektu hrozí úpadek, když zároveň před zahájením trestního stíhání je advokátovi policejním orgánem sděleno, že k jeho trestnímu stíhání nedojde, pokud označí osobu, která ohledně úhrady odměny za právní službu za obchodní subjekt s advokátem jednala.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 26. ledna 2010 (sp. zn. 440/VOPOZA/11-XXX/10)

Dne 12. listopadu 2009 rozhodl Policejní orgán Územního odboru SKPV Praha-západ, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje usnesením č. j. KRPS-25121/TČ-2009-011681-JAK tak, že zahájil trestní stíhání advokáta JUDr. J. G., jímž značným způsobem zasáhl do profesní integrity advokáta a zároveň se pokusil zasáhnout do jeho povinnosti mlčenlivosti.

Skutek, pro nějž bylo zahájeno trestní stíhání advokáta společně s jednateli obchodní společnosti S., s. r. o. (tito s kvalifikací zvýhodňování věřitele podle ust. § 256a odst. 1, 2 tr. zák., a to dílem dokonané, dílem ve stadiu pokusu podle ust. § 8 odst. 1 tr. zák.), měl spočívat v tom, že jednatelé společnosti S., s. r. o., K. D. a M. K. dne 22. 8. 2007 uzavřeli s advokátem JUDr. J. G. smlouvu o poskytování právních služeb a následně k ní dodatek č. 1 dne 11. 9. 2007. Na základě smlouvy byla advokátem předložena faktura a dle ní byla vyplacena z finančních prostředků společnosti S., s. r. o. dílem v hotovosti a dílem převodem na účet ve faktuře uvedená odměna, a to i přesto, že si jednatelé společnosti byli vědomi závazků společnosti S., s. r. o. vůči věřitelům, vzniklých před datem uzavření smlouvy o poskytování právních služeb, neboť účetní hodnota uvedené společnosti následně ke dni prohlášení konkursu činila 110 653 273 Kč, pohledávky celkem 2 015 188 Kč a závazky celkem částku vysoce převyšující majetek společnosti, tedy 128 462 135 Kč. Následně dne 21. 9. 2007 podali jménem společnosti S., s. r. o. ná-

vrh na prohlášení konkursu, k jehož prohlášení došlo dne 17. 10. 2007 ke škodě souboru věřitelů uvedených v jimi Krajskému soudu v Praze adresovaném návrhu na prohlášení konkursu (zkrácené znění skutkové věty citovaného usnesení). Navzdory skutkové složitosti a závažnosti rozhodnutí policejního orgánu sestává odůvodnění z necelé jedné strany textu, v němž je pouze konstatován skutkový děj, avšak hmotněprávní hodnocení věci se omezuje pouze na konstatování, že jednatelé museli být advokátem poučeni o předpokládaném následku proplacení faktury za právní službu.

Proti tomuto usnesení podal advokát v zákonné lhůtě stížnost, kterou rozsáhle odůvodnil, přičemž ta byla usnesením OSZ Praha-západ ze dne 7. 1. 2009 jako nedůvodná zamítnuta. Dále byl podán podnět k dohledu nad výkonem dozoru ke KSZ v Praze, o němž nebylo rozhodnuto po rozhodnou dobu.

Po důkladné analýze případu Výbor uzavřel, že posuzovaný úřední postup je nezákonný a že se jedná o zcela jasnou právní záležitost, kdy lze vyslovit důvodné podezření, že jde o zneužití práva v neprospěch advokáta, a to s návrhem postupu ve smyslu čl. III., odst. 9 písm. a) jednacího řádu. Výbor doporučil představenstvu ČAK, aby problematika čerpání právní služby subjekty čelícími úpadku byla projednána na úrovni nejvyšší státní zástupkyně s cílem přijetí sjednocujícího stanoviska na úrovni ČAK a NSZ.

Je totiž zřejmé, že úpadku čelící dlužník čerpá právní službu od advokáta (event. ekonomických, účetních popř. daňových poradců) právě v úmyslu úpadku zamezit. Nelze samozřejmě vyloučit, že se mohou v praxi vyskytnout případy, kdy může být použit takový finanční tok jakožto účelové odčerpání aktiv úpadce před znemožněním dispozice s jeho majetkem v insolvenčním řízení. Taková situace zde však zřejmě nenastala a není ani v usnesení o zahájení trestního stíhání vymezena. Tak, jak je skutek a jeho právní hodnocení (dlužno dodat v rozporu s požadavky na formální kvalitu úkonu zahájení trestního řízení) policejním orgánem vymezen, nemůže obstát jako podklad pro úvahu o vině obviněného, jak z formálněprávních, tak i hmotněprávních důvodů.

Při hrozícím úpadku není dle názoru Výboru čerpání právní služby pouhým uplatněním práva, založeného přímo Ústavou (čl. 32 odst. 2 Listiny), ale přímo povinností statutárních orgánů obchodních společností při správě cizího majetku i povinností výkonu péče řádného hospodáře. Naopak, právě čerpáním právní služby, směřující ke konsolidaci úpadku podniku, prokazuje úpadce zájem na poctivém vypořádání svých závazků. Takové jednání nelze obecně kriminalizovat ve vztahu k úpadci, a již vůbec ne ve vztahu k advokátovi v podobě trestné součinnosti.

Při posuzování věci rovněž vyvstal názor, že se může jednat o právní otázku, která již byla vyřešena, a o ojedinelé pochybení policejního orgánu v daném případě. Obecně je akceptováno (event. po stručném zdůvodnění směrem k OČTŘ), že právo na právní pomoc je nezadatelné a že se advokát pojmově žádného takového trestného činu dopustit nemůže. V současné době však, kdy v konečném důsledku teprve dolehnou na podnikatelské, ale i soukromé subjekty ekonomické dopady globální krize a veřejná správa

bude zjevně přitvrzovat při vymáhání prostředků na svou existenci, může se advokátní obec s podobnými případy potýkat mnohem častěji. Na tuto situaci je třeba se důkladně připravit.

Konečně ohledně obviněným kolegou naznačeného přesvědčování ze strany OČTŘ, aby sdělil jméno osoby, jednající s advokátem v rámci klientského vztahu, je třeba konstatovat naprostou nepřipustnost takového postupu, zejména pokud takový postup před zahájením trestního stíhání vyústil v trestní stíhání advokáta.

Nezákonné provedení domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor ve spoluvlastnictví advokátního koncipienta

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud policejní orgán na základě povolení k domovní prohlídce a k prohlídce jiných prostor a pozemků tuto prohlídku vykoná i ve vztahu ke spoluvlastníkovi a uživateli dotčených nemovitostí, jímž je advokátní koncipient v předmětném trestním řízení nezúčastněný, který má v místě svého bydliště svěřené advokátní spisy a digitální nosiče informací obsahující klientská data a data advokátní kanceláře, v níž je zaměstnán. Přes upozornění, že se jedná o spisy a nosiče informací obsahující předmět povinnosti mlčenlivosti advokáta se policejní orgán s těmito seznámí, aniž o takovém úkonu vyrozumí zástupce ČAK, a zajistí digitální nosiče informací obsahující advokátní údaje navzdory výslovnému protestu přítomných příslušníků advokacie, přičemž tyto nosiče ani po kvalifikovaných stížnostech nevydá.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 22. 5. 2013 (sp. zn. 440/VOPOZA/13-XXX/46)

Dne 18. 1. 2013 byla OČTŘ provedena domovní prohlídka na adrese trvalého bydliště podezřelého Ing. P. P. a současně sídla společnosti A. G., a. s., a to v rodinném domě, v prostorách sloužících k bydlení a prostorách k nim příslušejících (dále jen „domovní prohlídka“). Domovní prohlídka byla provedena na základě příkazu k domovní prohlídce, který vydala soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 3, JUDr. J. P., v trestní věci proti podezřelému, vedené pod sp. zn. Nt 3001/2013, dne 10. 1. 2013. Spoluvlastníkem nemovitostí a uživatelem prostor, kde domovní prohlídka probíhala, je také JUDr. P. P., advokátní koncipient, který na shora uvedené adrese také bydlí.

V rámci výkonu své praxe JUDr. P. P. užívá mimo jiné digitální nosič informací, který navíc obsahuje advokátní systém, v němž jsou uložena klientská data, včetně příchozí a odchozí pošty, kopií dokumentů předložených klienty, jakož i komunikace vedená s klienty, tedy důvěrné informace, na něž se vztahuje zákonná povinnost mlčenlivosti advokáta. Stejně tak měl JUDr. P. P. v prostorách jím užívaných, a sice v pracovně v přízemí označené nemovitosti, kopie dokumentů nutných pro výkon své praxe a poskytování právních služeb. Jak je uvedeno shora, dne 18. 1. 2013 byla na příslušné adrese, tj.

mimo jiné adrese trvalého bydliště JUDr. P. P., provedena domovní prohlídka. Domovní prohlídka byla započata v 8 hodin a JUDr. P. P. byl od samého počátku domovní prohlídky osobně přítomen a OČTŘ upozorňoval na skutečnost, že v jím užívaných místnostech jsou věci, na které se vztahuje advokátní tajemství, ty konkrétně označil a vyzval OČTŘ k zajištění přítomnosti zástupce ČAK. Z označeného příkazu k domovní prohlídce vyplývá, že se netýká JUDr. P. P. Přesto OČTŘ provedly domovní prohlídku i v pracovně JUDr. P. P., a to přes shora zmiňované opakované upozornění JUDr. P. P., že takový přístup OČTŘ není možný bez přítomnosti zástupce ČAK. OČTŘ pokračovaly v prohledávání advokátních spisů i zkoumání počítače, přičemž osoba přizvaná OČTŘ jako znalec v oboru elektronika – bezpečnost informačních systémů, kybernetika, výpočetní technika (Ing. J. J. v zastoupení L. P.) – přímo z obrazovky počítače pořizovala obrazové záznamy a otvírala programy. Následně sama činila úkony, kterými dle jejího vyjádření mělo dojít k vypnutí počítače včetně aplikací. Skutečnost, zda došlo k řádnému ukončení aplikací a vypnutí (a tedy také ochraně clientských dat) neumožnila JUDr. P. P. zkontrolovat, a to přesto, že byl JUDr. P. P. výslovně upozorněn na nutnost řádného ukončení všech aplikací a vypnutí počítače tak, aby nedošlo k poškození či umožnění zneužití clientských dat. JUDr. P. P. žádal, aby mohl vypnutí počítače zajistit sám, to mu však umožněno nebylo. Počítač pak byl ze strany OČTŘ zajištěn a odvezen spolu s dalšími zajištěnými věcmi.

Dále byly ze strany OČTŘ ve stejném režimu jako počítače zajištěny a odvezeny také externí disk WD a flash disk T-Mobile, jež také obsahovaly clientská data.

OČTŘ byl vyzván k přerušení výkonu domovní prohlídky (pro její nezákonnost bez součinnosti ČAK) i ze strany právních zástupců přítomných domovní prohlídce, a sice Mgr. D. B., advokáta, a Mgr. P. F., advokátní koncipientky. Bezprostředně po zjištění úmyslné nesoučinnosti OČTŘ a nezákonnosti prováděné domovní prohlídky se dotčení příslušníci advokátního stavu obrátili na ČAK, konkrétně na paní J. M., kterou informovali o protiprávním jednání OČTŘ a požádali ji o součinnost při zajištění ochrany advokátního tajemství. Paní M. potvrdila, že si příslušný OČTŘ žádnou součinnost ČAK k provedení domovní prohlídky nevyžádal. OČTŘ protiprávně a bez součinnosti ČAK zajišťily a odvezly k tvrzenému znaleckému zkoumání nejen počítače, ale i externí disk WD a flash disk T-Mobile, užívané JUDr. P. P. přesto, že byly upozorněny na to, že obsahují clientská data a jsou nezbytně nutné k výkonu advokátní praxe. Zajištěné věci nebyly ze strany OČTŘ do dne podání žádosti o pomoc vydány, ačkoli byly OČTŘ opakovaně informovány, že jsou nezbytné pro řádné poskytování služeb klientům a bylo žádáno o jejich vydání.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následující právním názoru:

Ve věci se jeví jako nesporné, že na základě příkazu k domovní prohlídce a prohlídce jiných bytových prostor a pozemků soudce Obvodního soudu pro Prahu 3 přikázal zmíněnou prohlídku, která byla následně dne 18. 1. 2013 vykonána. Podle předložených dokumentů byla domovní prohlídka vykonána v bydlišti podezřelého Ing. P. P.,

ale současně v bydlíšti JUDr. P., zjevně příbuzného s podezřelým, přičemž jmenovaný JUDr. P. P. je podle sdělení stěžovatelky, paní Mgr. A. G., advokátním koncipientem, který u ní vykonává koncipientskou praxi. Jmenovaný měl ve svém bydlíšti klientské spisy, podle protokolu o domovní prohlídce i takto nadepsané. JUDr. P. P. uvádí, že nárokoval, aby vzhledem k této skutečnosti byl k domovní prohlídce přizván ve smyslu § 85b tr. řádu zástupce ČAK. To bylo odmítnuto z důvodů uvedených na 11. straně protokolu o domovní prohlídce. Zde bylo uvedeno, že: *„Při prohledávání místnosti – pracovny nad garáží, JUDr. P. P. sdělil, že ve třech úložných schránkách nadepsaných prostor se nacházejí advokátní spisy. Úložné schránky vyjmul z police a policejnímu orgánu ukázal, že jsou v nich desky nadepsané „advokátní spis“. Kapitán F. po vizuální kontrole nadepsání desek „advokátní spis“ uvedl, že tyto dokumenty nejsou předmětem prohlídky, konkrétní listiny a spisy kontrolovány nebyly a bylo dále pokračováno v prohlídce dalších prostor. Počítač, disketa a flash disk s údajným advokátním tajemstvím bude zapečetěn zvlášť a bude s těmito zajištěnými věcmi nakládáno tak, aby nemohlo dojít k prozrazení případného advokátního tajemství.“*

K tomu uvádí stěžovatelka, že toto tvrzení kapitána F. není pravdivé, neboť před JUDr. P. P. spisy a jejich obsah prověřoval s tím, že účelem mělo být zjištění, zda jde skutečně o advokátní spisy, ve spisech listoval, a to tak, že se nepochybně dostal do přímého kontaktu s „klientskými daty“. Kromě toho stěžovatelka uvádí, že orgány činné v trestním řízení domovní prohlídku prováděly v pracovně JUDr. P. P., a to i přes upozornění, že by měl být povolán zástupce ČAK. Následně pak byl zajištěn počítač, o němž je tvrzeno, že v něm byly klientské údaje, a dále byly zajištěny i externí disk a flash disk, na nichž také měla být uložena klientská data. Stěžovatelka k tomu dodává, že poté kontaktovala ČAK a od paní J. M. se dozvěděla, že žádný orgán činný v trestním řízení nepožadoval součinnost ČAK k provedení domovní prohlídky, případně v souvislosti se zajištěním, počítačem a paměťovými jednotkami. Zajištěné věci do dne podání žádosti o pomoc (6. 2. 2013) nebyly vydány.

Při posuzování právního aspektu celé záležitosti je třeba skutkovou podstatu rozdělit do dvou částí. Jednou je možné nahlížení do obsahu klientských spisů, což tvrdí JUDr. P. P., ale popírá kapitán F., druhou věcí pak je zajištění počítače s paměťovými jednotkami, které policie nepopírá a dokonce výslovně bylo uvedeno, že ve vztahu k těmto případným nosičům informací, chráněných povinnou mlčenlivostí advokáta, bude tento fakt respektován, avšak zjevně se tak nestalo.

Co do základu právního posouzení věci Výborem je pak třeba se zabývat výkladem pojmu „prostory, v nichž advokát vykonává advokacii“.

Pokud jde o poslední nastíněný problém, pak striktně vzato, přicházejí v úvahu dva výklady. Prvý, podle něhož speciální úprava režimu provádění prohlídky, ať již domovní, nebo jiných prostor, je limitována pouze v případech, že jde o nominální pracoviště advokáta, tedy pracoviště pod adresou, která je vedena u ČAK jako sídlo advokáta. Dru-

hou možností je výklad, podle něhož místem výkonu advokacie je místo, tedy prostory, v nichž advokát vykonává advokacii aktuálně, a kde se nachází listiny, které obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta.

Institut zvláštního režimu provádění prohlídky v případě prostor, v nichž je vykonávána advokacie, a upravující zejména režim nakládání s listinami, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta, je nepochybně zaměřen na ochranu informací, které byly klientovi svěřeny advokátem. Z toho důvodu také, ač zákon hovoří pouze o listinách, je stejně postupováno ve vztahu k informacím uloženým v elektronické podobě, tedy typicky na počítači či externím nosiči informací.

Je nesporné, že principiálně může advokát vykonávat advokacii kdekoliv, pokud tím primárně neporušuje své povinnosti, například dle § 16 a 17 zákona o advokacii, a je jinou věcí, že pokud by mělo jít o sídlo advokáta, má povinnost takový fakt oznámit ČAK. Jinými slovy, za prostory, v nichž je vykonávána advokacie, lze například považovat hotelový pokoj, pokud v něm má advokát advokátní spisy, jiné ubytovací zařízení za stejných podmínek, respektive pokud tam advokát má uloženy listiny či elektronická data, která požívají ochrany dle zákona o advokacii, a v podstatě jakékoliv jiné prostory, kde z nějakého důvodu advokát vykonává advokacii. Nejtypičtější to například může být v případě sídla klienta, kde ať již *ad hoc*, anebo programově a dlouhodobě advokát také vykonává advokacii, například jednou v týdnu atd. Dokonce se lze domnívat, že principiálně vůbec není třeba se zabývat povahou prostor, ale tím, zda v těchto prostorách byly nalezeny listiny, obsahující skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta. Za typický příklad by mohl sloužit sklad advokátních spisů, archiv, nebo místnost, kde je umístěn server advokáta, protože, striktně vzato, zde advokát nevykonává advokacii. Okolnosti, za jakých advokát tyto listiny do prostor vnesl, podle názoru Výboru není podstatná. Podstatné je, zda se policejní orgán hodnověrně dozví, že zde uvedené listiny jsou. Je jinou věcí, je-li policejnímu orgánu předem známa možnost, že prohlídka bude prováděna v takovýchto prostorách, v nichž sídlí advokát, anebo se tam minimálně může vyskytovat a s ním i jeho spisy, měl by s touto alternativou počítat již předem, tedy při plánování prohlídky, a zajistit si účast zástupce ČAK. Pokud ovšem tuto skutečnost zjistí až na místě, jako v tomto případě, lze připustit, že sice policejní orgán již měl podezřelého mít rozpracovaného tak, aby věděl, čím se zabývají jeho rodinní příslušníci, ale principiálně zřejmě nelze případnou neznalost považovat za opomenutí úřední povinnosti. Může tedy dojít k situaci, že policejní orgán zjistí tento fakt až na místě prohlídky.

Nicméně za zásadní Výbor považuje, že pojem „prostory, v nichž advokát vykonává advokacii“ ve smyslu § 85b tr. řádu je třeba vykládat extenzivně, a to nikoliv s ohledem na ochranu advokáta, kterému ostatně toto ustanovení žádnou ochranu ani neposkytuje, ale s ohledem na ochranu listin, respektive informací, na něž se vztahuje povinná mlčenlivost advokáta. Ta je zde prioritní.

Při detailní analýze tohoto problému lze jistě připustit i námitku, že v prostorách, které programově nejsou určeny pro výkon advokacie, se nachází advokát, který tvrdí, že některé z listin, tam se nacházejících, jsou listinami ve smyslu § 85b odst. 1 tr. řádu a domáhá se příslušného režimu prohlídky, včítaje v to zástupce ČAK, ale přitom je víceméně zjevné, že tato námitka je účelová a o takové listiny nejde. Pravdivost námítky musí nepochybně primárně posoudit policejní orgán, ovšem s tím rizikem, že pokud vyhodnotí námitku jako nedůvodnou, avšak následně se zjistí, že byť listiny nebyly například uloženy ve spise označeném „advokátní spis“ anebo jinak podobně výrazně signovány (hlavičkový papír), šlo o listiny ve smyslu citovaného ustanovení, pak lze jeho postup považovat za pochybení a samozřejmě k tomu, co je v uvedených listinách, nelze za žádných okolností přihlížet a listiny musejí být ihned vydány, resp. podrobeny režimu dle § 85b tr. řádu.

To ale není tento případ, neboť policejní orgán, konkrétně kapitán F., zjevně považoval námitku poukazující na existenci advokátních spisů za relevantní a k uvedeným písemnostem přistupoval opatrně. Pokud by skutečně jednal tak, jak to je v zápise, tedy spokojil by se s vizuální kontrolou desek označených nápisem „advokátní spis“ a dále je neprohližel, pak by zřejmě této části postupu policejního orgánu nebylo možné nic podstatného vytknout. Na jedné straně realizoval nařízený procesní úkon – prohlídku, na druhé straně tam, kde listiny byly deklarovány jako advokátní, se jimi dále nezabýval. Je nad rámec činnosti Výboru prověřit, zda v dané věci má pravdu kolega JUDr. P. P. anebo policejní orgán, k této věci by zřejmě musela kolegyně – stěžovatelka podněcovat šetření odboru vnitřní kontroly anebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, která by byla zaměřena na prověření postupu zmíněného policejního orgánu. Výbor však považuje za jisté, že pokud již policejní orgán akceptoval věcnou námitku týkající se toho, že spisy jsou advokátní a obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinná mlčenlivost, pak nepřichází v úvahu, aby se dále těmito listinami zabýval jinak než způsobem, který určuje zákon, tedy pokud by je považoval za potřebné, pak je měl zajistit a přivolat zástupce ČAK.

Zcela kategoricky to platí v případech zajištění počítače a externích nosičů informací. Výbor vychází opět z toho, že námitce poukazující na možnou povahu informací uložených v těchto nosičích, totiž, že jde o skutečnosti, na které se vztahuje povinná mlčenlivost advokáta, přikládal policejní orgán váhu a nepovažoval ji za vysloveně smyšlenou. To lze dovozovat z toho, jak sám popisuje zacházení s deskami nadepsanými „advokátní spis“. Je tedy vyloučeno, aby tento policejní orgán tvrdil, že jednal *bona fide*, pokud zajistil nosiče elektronicky uložených informací nevěda, že na nich mohou být zmíněné informace chráněné advokátním tajemstvím. Tím, že tyto nosiče byly zajištěny, bylo fakticky postupováno způsobem, pro který stanoví zvláštní postup ustanovení § 85b tr. řádu, a rozhodně měl být povolán zástupce ČAK, případně měly být nosiče informací uloženy tak, aby mohly být dále zajištěny způsobem, který by umožnil zpětně ověřit, zda k těmto nosi-

čům měl po zajištění někdo přístup. Následně měl být obsah nosičů prohlédnut zástupcem ČAK, který by vyhodnotil jejich obsah, a pokud by dospěl k závěru, že skutečně jde o informace kryté advokátním tajemstvím, pak mělo být dál postupováno podle citovaného ustanovení tr. řádu. To se zjevně nestalo.

Pro případ kolegyně Mgr. A. G. je dále možné použít argumentaci uvedenou ve stanovisku Výboru ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/32 (viz BA č. 4/2012). Ve stanovisku je citována důvodová zpráva k zákonu, kterým bylo do tr. řádu zavedeno ustanovení § 85b, dle kterého se navrhuje, aby vždy, když hrozí průlom do důvěrného vztahu advokát – klient ze strany státu, byl přizván k takovému úkonu zástupce ČAK a odpovídající postup byl podrobněji upraven přímo v trestním řádu.

Jelikož i na advokátního koncipienta se dle ustanovení § 39 zákona o advokacii vztahuje povinnost mlčenlivosti, lze situaci, kdy je prováděna domovní prohlídka v místě bydliště koncipienta, podřadit pod situace, kdy hrozí tento průlom do důvěrného vztahu advokát – klient ze strany státu.

Dle názoru Ústavního soudu, taktéž citovaného ve výše uvedeném stanovisku, v § 3 odst. 1 větě první zákona o advokacii je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je zakotvena primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je povinností související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových, souvisejících s výkonem jeho povolání. V daném případě jde nejen o zadržování výpočetní techniky, ale také informací a dokumentů v nich uložených, které je advokát ze zákona povinen v rámci poskytování právních služeb přiměřeně evidovat (§ 25 odst. 1 zákona o advokacii) a které k řádnému výkonu advokacie nezbytně potřebuje. Tyto okolnosti zjevně stěžovatele v jeho činnosti a schopnosti plnit své závazky při poskytování právní pomoci nutně omezují, a to již nad rámec naplnění účelu trestního řízení (§ 1 tr. řádu). Výše uvedený postup orgánů činných v trestním řízení tak ve svém konečném důsledku představuje i zásah do stěžovatelčina práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost podle čl. 26 odst. 1 Listiny. Toto právo totiž zahrnuje i povinnost orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátovu povinnost mlčenlivosti sloužící jako ochrana klientů advokáta, a tedy advokátovu mlčenlivost jako podmínku pro výkon advokacie, který je advokátovou podnikatelskou činností.

Ústavní soud se také již dříve ve svých rozhodnutích zabýval podmínkami postupu orgánů činných v trestním řízení při domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii. Ve svém usnesení ze dne 21. ledna 1999, sp. zn. III. ÚS 486/98, Ústavní soud reagoval mimo jiné na námítku, že postupem policejního orgánu při prohlídce jiných prostor došlo k porušení ustanovení § 21 zákona o advokacii, upravující povinnost advokáta zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Konstatoval přitom,

že zákonná povinnost mlčenlivosti svědčící advokátovi je povinností státem přikázanou, a tedy i obecně chráněnou (§ 21 zákona o advokacii). Současně Ústavní soud zdůraznil, že jde nikoli o výsadu advokáta, která by měla založit exempci z obecně platného právního řádu, ale že se jedná o povinnost uloženou advokátovi v zájmu jeho klientely a pro její ochranu, a která v tomto smyslu a rozsahu požívá také příslušné ochrany. Ústavní soud také v uvedeném rozhodnutí konstatoval, že pokud je v rozporu s procesním stavem věci policejními orgány zadržována v rámci domovní prohlídky advokátovi odebraná základní jednotka k osobnímu počítači, ačkoli měla být vydána, dotýká se tato skutečnost nejen ústavně zaručeného základního práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny, ale také práva daného čl. 11 odst. 1 Listiny.

Ústavní soud na toto rozhodnutí navázal usnesením ze dne 28. března 2002, sp. zn. IV. ÚS 2/02 (publ. in: Sbirka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 25, č. 11, s. 385 a násl.), v němž jednak uvedl, že při výkonu prohlídky jiných prostor, pro jejíž nařízení byly splněny zákonné podmínky, lze jako věci důležité pro trestní řízení zajistit i výpočetní techniku a záznamová média, případně jejich kopie, i když existuje možnost, že zajištěné nosiče informací obsahují vedle záznamů o skutečnostech důležitých pro trestní řízení i informace o skutečnostech, které se netýkají probíhajícího trestního řízení a ke kterým se váže státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti. Současně však zdůraznil, že je samozřejmé, že je třeba postupovat v souladu se zásadou přiměřenosti a zdrženlivosti (§ 2 odst. 1, 4 a § 52 tr. řádu), kteréžto zásady spočívají v tom, že orgány činné v trestním řízení budou v míře co nejmenší zasahovat do základních práv a právem chráněných zájmů těch osob, vůči kterým není vedeno trestní řízení.

Zároveň však nelze přisvědčit námitce kolegyně Mgr. A. G., že v příkazu k domovní prohlídce byly uvedeny pouze listiny, a ne datové nosiče, které byly zabaveny, když dle ustanovení § 85b odst. 11 tr. řádu se listinou v odstavcích 1 až 11 rozumí jak písemnost, popřípadě její část, tak i jiný nosič informací.

Konečně závěrem je třeba ještě hodnotit rozměr činnosti OČTŘ z ústavněprávního hlediska práva na podnikání garantovaného čl. 26 Listiny. Pokud se totiž týká zabavených počítačů, které nebyly orgánem činným v trestním řízení kolegyni Mgr. A. G. do dne zveřejnění stanoviska Výboru vráceny, lze v postupu orgánu činného v trestním řízení za určitých okolností spatřovat právě zásah do práva na podnikání a práva vlastnit majetek (viz náleží Ústavního soudu č. j. II. ÚS 2894/08, ze dne 28. 8. 2009, „... z příslušných protokolů o provedení prohlídek je dále patrné, že při předmětných prohlídkách byla zadržena téměř desítky počítačů a také pevné disky a mobilní telefony, které v rozporu se shora uvedeným procesním stavem věci dosud nemohly být stěžovateli vráceny, čímž bylo nepochybně dotčeno také stěžovatelovo ústavně zaručené právo vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1 Listiny. V této souvislosti nelze přehlédnout, že stěžovatel nijak nepozbyl své oprávnění vykonávat advokacii. Stěžovatel poskytuje soustavně právní služby advokáta za úplaty jako své povolání, přičemž

v rámci jeho činnosti vznikají nebo mohou vznikat závazky (i pohledávky) vůči klientům, jejichž práva a oprávněné zájmy je povinen chránit a prosazovat (§ 16 zákona o advokacii). Charakter jeho činnosti se tedy týká jak zájmů stěžovatele, tak zájmů dalších osob. V § 3 odst. 1 věta první zákona o advokacii je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností, související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových souvisejících s výkonem jeho povolání. V daném případě jde nejen o zadržování výpočetní techniky, ale také informací a dokumentů v nich uložených, které je advokát ze zákona povinen v rámci poskytování právních služeb přiměřeně evidovat (§ 25 odst. 1 zákona o advokacii), a které k řádnému výkonu advokacie nezbytně potřebuje. Tyto okolnosti zjevně stěžovatele v jeho činnosti a schopnosti plnit své závazky při poskytování právní pomoci nutně omezují, a to již nad rámec naplnění účelu trestního řízení (§ 1 odst. 1 tr. řádu). Výše uvedený postup Městského soudu v Praze tak ve svém konečném důsledku představuje i zásah do stěžovatelova práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost podle čl. 26 odst. 1 Listiny. Toto právo totiž zahrnuje i povinnost orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátovu povinnost mlčenlivosti sloužící jako ochrana klientů advokáta, a tedy advokátovu mlčenlivost jako podmínku pro výkon advokacie, který je advokátovou podnikatelskou činností.“

Na základě všech shora uvedených rozhodných důvodů Výbor učinil závěr zformulovaný v úvodu stanoviska, a sice, že postup orgánů činných v trestním řízení proti zúčastněné advokátce i jejímu advokátnímu koncipientovi byl nezákonný a šlo o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokátů. Dle názoru Výboru jde o natolik významný zásah orgánů činných v trestním řízení do výkonu advokacie, který v žádném případě nemůže být tolerován a proti němuž je třeba se s využitím veškerých dostupných prostředků intenzivně bránit.

Nezákonné zadržení advokáta

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud vyšetřovatel Policie České republiky s delším časovým odstupem od zahájení trestního stíhání podá žádost o předvedení osoby advokáta podle ust. § 90 odst. 1 tr. řádu, aniž prověří doručení předvolání k výslechu a důvodnost omluvy, když následně je advokát v budově soudu před jednací síní omezen na osobní svobodě, jsou mu odebrány osobní věci a přiložena pouta a je ve smyslu ust. § 75 tr. řádu zadržen za souhlasu dozorcího státního zástupce. Následuje osobní prohlídka ve smyslu ust. § 82 odst. 3, 4 tr. řádu, aniž by byly objektivně dány vazební důvody, to vše bez zástupce České advokátní komory a za zjevného prolomení mlčenlivosti advokáta ve smyslu ust. § 21 zákona o advokacii, s odůvodněním státního zástupce, že speciální režim zajišťovacích úkonů u advokáta dle části první, hlavy IV. tr. řádu, se týká pouze domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor ve smyslu ust. § 85b tr. řádu.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 27. 3. 2012 (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/32)

Usnesením policejního orgánu bylo příslušným útvarům Policie ČR v souladu s § 160 odst. 1 tr. zákoníku zahájeno proti advokátce trestní stíhání pro spáchání přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. řádu ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, kdy dle spisové značky byly úkony trestního řízení k objasnění a prověření skutečností, důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, zahájeny ve smyslu ust. § 158 odst. 3 tr. řádu již v předchozím roce.

Předvoláním ze dne 16. 12. 2011, doručeným dne 4. 1. 2012, byla advokátka předvolána, jakožto obviněná k výslechu ohledně předmětu vyšetřování, a to na den 4. 1. 2012 v 9 hod. na příslušné oddělení policie. Dopisem z téhož dne advokátka oznámila příslušnému policejnímu komisaři, že předvolání převzala až právě dne 4. 1. 2012, v řádné úložní době, přičemž tato předvolánka na úkon v 9 hod. se dostala do její dispozice až v 17 hod., a že tak svou neúčast na plánovaném vyšetřovacím úkonu nezavinila. V této souvislosti vydal státní zástupce ve smyslu ust. § 75 tr. řádu souhlas k zadržení obviněné advokátky, a to dne 5. 1. 2012, k němuž došlo tak, že advokátka byla zadržena v prostorách budovy soudu dne 5. 1. 2012 ve 14.45 hod. Hlídka se na místo dostavila ve 14 hod., kdy bylo následně zjištěno, že se obviněná nachází v jednací síni, kde se účastní ústního jednání jako

právní zástupce žalobce. Po skončení jednání ve 14.45 hod. byla obviněná advokátka ztožněna, poučena o svých právech, omezena na osobní svobodě a byla jí přiložena pouta. Následně byla obviněná advokátka převezena na místní oddělení Policie ČR k dalším úkonům, čemuž předcházelo její zadržení dle ust. § 75 tr. řádu. Byla provedena osobní prohlídka a zajištěny její osobní věci, z nichž byl pořízen seznam, to vše dle ust. § 82 odst. 3, 4 tr. řádu. Obviněná advokátka nebyla umístěna do policejní cely a po vykonání vyšetřovacích úkonů byla téhož dne v 19.45 hod. na pokyn státního zástupce propuštěna ze zadržení. Po převzetí zajištěných osobních věcí advokátka zjistila, že v klientském spise věci, při jejímž zastoupení byla zadržena, chybí zásadní listinné právní úkony, a sice žaloba, originál smlouvy na byt a originál výpovědi předmětné smlouvy.

Dne 9. 1. 2012 podala advokátka stížnost Generální inspekci bezpečnostních sborů ohledně shora uvedené věci, přičemž dne 16. 1. 2012 jí bylo Generální inspekci bezpečnostních sborů odpovězeno, že tento orgán není oprávněn přezkoumávat postup a rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení a věc tak byla postoupena státnímu zástupci. Ten dne 30. 1. 2012 konstatoval, že službu konající policisté zákon neporušili, v okamžiku zadržení byl dán vazební důvod dle § 67 písm. a) tr. řádu (útěková vazba), a dále uvedl ve vztahu k porušení ust. § 85b tr. řádu, že: „...*toto ustanovení doléhá na domovní prohlídku a prohlídku jiných prostor a nikoli na osobní prohlídku konanou podle § 82 odst. 4 tr. řádu ve smyslu § 83b odst. 4 tr. řádu. To konečkonců vyplývá i z toho, že předmětné ustanovení § 85b tr. řádu je zákonnou akceptací stavovského zájmu vyjádřeného v čl. VIII stanoviska přijatého představenstvem České advokátní komory dne 3. 1. 2002 (blíže viz Věstník ČAK, částka 1/2002).*“

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru:

Advokátce byl při zadržení odebrán klientský spis, ze kterého se údajně ztratilo několik listin. Je sice pravda, že se ust. § 85b tr. řádu vztahuje pouze na ochranu mlčenlivosti advokáta při provádění domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, ale i přesto trvá Výbor na stanovisku, že postup policie byl protizákonný, resp. protiústavní. Ústavní soud v nálezu ze dne 6. května 2009, sp. zn. II. ÚS 2894/08, uvedl v souvislosti s nezávislostí a mlčenlivostí advokáta následující:

V § 3 odst. 1 větě první zákona o advokacii je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je zakotvena primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových souvisejících s výkonem jeho povolání. V daném případě jde nejen o zadržování výpočetní techniky, ale také informací a dokumentů v nich uložených, které je advokát ze zákona povinen v rámci poskytování právních služeb přiměřeně evidovat (§ 25 odst. 1 zákona o advokacii), a které k řádnému výkonu advokacie nezbytně potře-

buje. Tyto okolnosti zjevně stěžovatele v jeho činnosti a schopnosti plnit své závazky při poskytování právní pomoci nutně omezují, a to již nad rámec naplnění účelu trestního řízení (§ 1 tr. řádu). Výše uvedený postup Městského soudu v Praze tak ve svém konečném důsledku představuje i zásah do stěžovatelova práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost podle čl. 26 odst. 1 Listiny. Toto právo totiž zahrnuje i povinnost orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátovu povinnost mlčenlivosti sloužící jako ochrana klientů advokáta, a tedy advokátovu mlčenlivost jako podmínku pro výkon advokacie, který je advokátovou podnikatelskou činností.

Z důvodové zprávy k zákonu č. 79/2006 Sb., který do tr. řádu vložil § 85b, nelze dovodit úmysl zákonodárce vyloučit z působnosti tohoto ustanovení osobní prohlídky. Spíše naopak lze na základě důvodové zprávy tvrdit, že k nezahrnutí osobní prohlídky došlo nedopatřením.

Důvodová zpráva uvádí:

V praxi při provádění některých úkonů v trestním řízení, např. při provádění domovní prohlídky nebo jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, dochází k situacím, kdy určitá písemnost nebo jiný nosič informací obsahuje skutečnosti, ohledně nichž platí zákaz povinnosti mlčenlivosti advokáta podle § 21 odst. 1 zákona o advokacii.

Z tohoto důvodu se navrhuje účast zástupce ČAK vždy, kdy hrozí průlom do důvěrného vztahu advokát – klient ze strany státu. V každém případě, aby byl přizván k takovému úkonu zástupce ČAK a odpovídající postup byl podrobněji upraven přímo v trestním řádu.

Ačkoliv lze v tomto případě dovodit nezákonnost policejního postupu, bylo by zcela jistě záhodné iniciovat změnu tr. řádu v tom smyslu, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny respektovat povinnost mlčenlivosti advokáta i při osobních prohlídkách, resp. že i v těchto případech je třeba si pro takové úkony vyžádat souhlas ČAK a provádět dané úkony pouze v přítomnosti a se souhlasem zástupce ČAK. Není totiž žádný rozdíl mezi domovní prohlídkou či prohlídkou kanceláře advokáta, u níž musí být přítomen zástupce ČAK, a mezi osobní prohlídkou advokáta, včetně prohlídky např. jeho služebního vozu. Jinak hrozí další obdobné případy, kdy budou orgány činné v trestním řízení argumentovat doslovným zněním § 85b tr. řádu a budou „odchyťávat“ advokáty mimo jejich domov či kancelář proto, aby jim sebraly dokumenty k jiným kauzám, které mají momentálně při sobě.

Advokátka byla zadržena dle § 75 tr. řádu, neboť dle policie a státního zástupce byl dán vazební důvod dle § 67 odst. a) tr. řádu, neboť se vyhýbá trestnímu stíhání, kdy svou neschopnost dokládá potvrzením o dočasné pracovní neschopnosti a nedostavila se bez dostatečné omluvy (opakovaně) k výslechu, k němuž byla předvolána; k tomu je nicméně třeba poznamenat, že předvolánka k výslechu na 4. 1. 2012 jí byla doručena právě až 4. 1. 2012, po čase, na který byl výslech stanoven.

Podle Výboru je však nutné napadnout již samotnou zákonnost zadržení, neboť § 67 odst. a) tr. řádu je následujícího znění: „*Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jest-*

liže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest.“ Na základě dokumentů, které má Výbor k dispozici, je mimořádně pochybné, že došlo k naplnění tohoto ustanovení a že nešlo danou situaci řešit způsobem, který by dosáhl účelu sledovaném orgánem činným v trestním řízení při podstatně menším zásahu do práv dotčených osob, tedy advokátky a její klientky. Tento závěr pouze potvrzuje vyjádření státního zástupce, který uvedl, že důvod k zadržení „záhy pominul“.

Výbor se pozastavuje také nad skutečností, že dle policejního protokolu byla advokátce přiložena pouta během eskorty. Je třeba také zjistit, z jakého důvodu policisté k tomuto ponižujícímu úkonu přistoupili.

Na základě výše uvedeného Výbor učinil závěr formulovaný shora, že postup orgánů činných v trestním řízení proti advokátce byl nezákonný a že šlo o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokátů. Dle názoru Výboru šlo o natolik významný zásah orgánů činných v trestním řízení do výkonu advokacie, že by se proti němu měla ČAK ohradit.

Nezákonné odnímání věcí advokátovi při provádění prohlídky jiných prostor – advokátní kanceláře

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud při prohlídce jiných prostor a pozemků dochází k hromadnému odnímání věcí, když OČTŘ nemají v době provádění prohlídky povědomí o důkazní hodnotě odnímaných věcí, a dále pokud je advokát nedůvodně zadržen (patrně jen pro účely vynucení prohlídky jiných prostor a pozemků), aniž by proti němu následně bylo zahájeno trestního stíhání.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 15. 2. 2014 (sp. zn. 440/VOPOZA/14-XXX/61)

Dne 29. 5. 2013 rozhodl Okresní soud v Pardubicích v trestní věci vedené Policií ČR, Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu SKPV, expoziturou Hradec Králové pod ČTS: UOOZ-1741/TČ-2012-XXX, ve věci podezřelých, mezi něž byl zahrnut i Mgr. H. J., o návrhu státního zástupce tak, že podle ustanovení § 83a tr. řádu nařídil prohlídky jiných prostor a pozemků.

Konkrétně pak ve vztahu k podezřelému Mgr. H. J. vydal Okresní soud v Pardubicích příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků ze dne 29. 5. 2013, č. j. 22 Nt XXX/2013, s tím, že se nařizuje prohlídka jiných prostor a pozemků užívaných advokátní kanceláří, využívaných podezřelým Mgr. H. J., a Mgr. K. K., tj. prostor užívaných k uskladnění a archivaci dokumentů a prostor, v nichž je umístěno centrální úložiště elektronických dat (server) advokátní kanceláře, na adrese XY. Prohlídka byla nařazena na období od 30. 5. 2013 do 13. 6. 2013.

Na základě shora specifikovaného příkazu byla 31. 5. 2013 provedena prohlídka jiných prostor. Z protokolu o provedení prohlídky jiných prostor ze dne 31. 5. 2013, č. j. UOOZ-1741/TČ-2012-XXX, vyplývá, že předchozí výslech byl proveden v souladu s ustanovením § 84 a násl. tr. řádu. Mgr. H. J., uvedl, že si není vědom skutečnosti, že by se v prostorách advokátní kanceláře, kde měla prohlídka jiných prostor probíhat, nacházely jakékoli listinné materiály související s namítanou trestnou činností. Shodně se vyjádřila i Mgr. K. K. Dle protokolu byl od počátku prohlídky přítomen zástupce ČAK, Mgr. J. S. Ten sdělil, že na materiály, které OČTŘ požadují, se vztahuje mlčenlivost advokáta, a z tohoto důvodu odmítá, aby se OČTŘ s obsahem listin seznámily.

Z místa konání prohlídky do místa bydliště (doprovod zástupce ČAK a právního zástupce) byla provedena eskorta Mgr. H. J. Mgr. H. J. dobrovolně vydal notebook a mobilní telefon. Věci byly následně uloženy do igelitového pytle Policie ČR a zapečetěny. Mgr. H. J. sdělil, že na notebook a mobilní telefon se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta.

OČTŘ bylo konstatováno (viz Protokol o provedení prohlídky jiných prostor), že nebyly zajištěny věci z advokátní kanceláře Mgr. H. J., neboť bylo zjištěno, že se nevztahují k prověřované trestné činnosti. Byla však provedena záloha zájmových dat z datového úložiště AK, týkající se národní kulturní památky Hřebčín Kladruby nad Labem – obnova a realizace I. a II. etapy projektu „Obnova součástí národní kulturní památky Hřebčín Kladruby nad Labem“.

Okresní soud v Pardubicích dal návrh na rozhodnutí soudce podle ustanovení § 85b odst. 3 tr. řádu ze dne 10. 7. 2013. Tomuto nebylo vyhověno z důvodů neurčitosti návrhu (absentuje označení listin), tj. pro rozhodnutí byl zvolen postup dle ustanovení § 85b odst. 6 tr. řádu.

Dne 31. 7. 2013 byla podána ústavní stížnost proti:

- a) příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků Okresního soudu v Pardubicích, sp. zn. 22 Nt XXX/2013 ze dne 29. 5. 2013 (dále jen „Příkaz“);
- b) způsobu provedení prohlídky jiných prostor a pozemků na základě Příkazu;
- c) protiústavnímu zadržení stěžovatele dle ustanovení § 76 tr. řádu.

Ústavní stížností se Mgr. H. J. domáhal, aby byl příkaz k provedení prohlídky jiných prostor a pozemků Okresního soudu v Pardubicích, sp. zn. 22 Nt XXX/2013, ze dne 29. 5. 2013, zrušen, dále aby bylo stanoveno, že vykonáním prohlídky na základě příkazu Okresního soudu v Pardubicích sp. zn. 22 Nt XXX/2013, ze dne 29. 5. 2013, byla porušena práva Mgr. H. J. podle čl. 12 Listiny, a nakonec aby bylo konstatováno, že zásahem příslušníků Policie ČR, spočívajícím v zadržení stěžovatele, dne 31. 5. 2013, byla porušena ústavně zaručená práva a svobody stěžovatele podle čl. 8 odst. 1 a 2 Listiny.

K podané ústavní stížnosti se vyjádřil dozorový státní zástupce podáním ze dne 13. 11. 2013 tak, že postup zvolený policejním orgánem a dozorovým státním zástupcem byl v pořádku. Podáním z téhož dne, tj. 13. 11. 2013, se k podané ústavní stížnosti vyjádřil i policejní orgán.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následující právní názoru:

V případě Mgr. H. J. nelze jednoduše konstatovat závěr pro určité pochybení, ale bude nutné rozdělit dílčí otázky do specifických okruhů:

- 1) hromadné odnímání věcí,
- 2) přítomnost zástupce ČAK,
- 3) nedůvodnost zadržení při následném nezahájení trestního stíhání advokáta.

K okruhu ad 1)

Z praxe Výboru lze dovodit, že novodobým trendem rozsáhlých prohlídek jiných prostor a pozemků (či domovních prohlídek) je hromadné odnímání věcí. V příkaze k provedení prohlídky jiných prostor a pozemků (či domovních prohlídek) je nezbytná specifikace věci, která má sloužit potřebám trestního řízení.

OČTŘ však odnímají advokátům i věci, jejichž důkazní hodnota jim v době odnímání není známa. K vyhodnocení takové důkazní hodnoty dochází až po rozpečetění schránek s nasbíranými důkazy. V tomto případě bylo OČTŘ konstatováno (viz Protokol o provedení prohlídky jiných prostor), že nebyly zajištěny věci z advokátní kanceláře Mgr. H. J., neboť bylo zjištěno, že se nevztahují k prověřované trestné činnosti. Byla však provedena záloha zájmových dat z datového úložiště AK, týkající se národní kulturní památky Hřebčín Kladruby nad Labem – obnova a realizace I. a II. etapy projektu „Obnova součástí národní kulturní památky Hřebčín Kladruby nad Labem“.

Z vlastního šetření Výbor dále zjistil, že ve vyjádření k ústavní stížnosti dozorového státního zástupce, JUDr. A. B., ze dne 13. 11. 2013 je na straně 1 konstatováno, že v „*předmětné záležitosti jednal podezř. Mgr. H. J. a podezř. Mgr. K. K.*“ Mgr. K. K. však nikdy nebyla označena jako podezřelá, přičemž jako podezřelá je označována osoba, proti které se podle tr. řádu konají úkony před zahájením trestního stíhání. Jednak jde o zadrženou osobu, vůči které dosud nebylo zahájeno tr. stíhání, a jednak jde i o všechny další osoby, proti nimž svědčí stopy tr. činu, vysvětlení i další podklady nasvědčující tomu, že spáchaly objasňovaný tr. čin, a směřuje vůči nim prověřování v rámci postupu před zahájením tr. stíhání, kde zejména podávají vysvětlení (srov. § 158 odst. 7 tr. řádu), anebo je vůči nim konáno zkrácené přípravné řízení (srov. § 179b odst. 2, 3 tr. řádu), a to až do doby, než vůči nim bude zahájeno tr. stíhání nebo než bude návrh na potrestání doručen soudu, čímž se zahajuje tr. stíhání (§ 160 odst. 1 a § 314b odst. 1 tr. řádu).¹

V souvislosti s Mgr. K. K. Výbor ještě uvádí, že potřeba nalézt věc důležitou pro trestní řízení může vynutit nařízení a provedení prohlídky jiných prostor u třetí osoby, jež není podezřelá ani obviněná ze spáchání trestného činu za předpokladu, že existují dostatečně odůvodněné skutečnosti, že důkaz nebo věc, jež má být nalezena, se v těchto prostorech skutečně nachází. V takových případech je samozřejmě nezbytné, aby taková věc a třetí osoba byly v příkazu k prohlídce jiných prostor dostatečně specifikovány.

Celé vysvětlení zákonnosti postupů OČTŘ je dle názoru Výboru jen subjektivním poctem správnosti dozorového státního zástupce, přičemž v celém jejich vyjádření nebylo zmíněno jediné ustanovení tr. řádu, popř. přílehavá judikatura. Nehledě na skutečnost, že ve vyjádření k ústavní stížnosti dozorového státního zástupce, JUDr. A. B., ze dne

1 Dušan Hendrych a kolektiv: Právník slovník, 3. vydání, 2009.

13. 11. 2013, se vyskytují zřejmé nesprávnosti v podobě zkreslených údajů a označení jednotlivých osob. Z uvedeného tak spíše vyplývá, že ačkoli Mgr. K. K. nebyla označena jako podezřelá, stala se stejně jako její kolega Mgr. H. J. obětí svévole OČTŘ.

Ze shora uvedeného a listinných podkladů však také vyplývá, že dochází k pochybení nejen na straně OČTŘ, ale především na straně soudu, neboť ten umožní provedení prohlídky jiných prostor a pozemků (popř. domovní prohlídku). Soud pak zpravidla nezkoumá, zda byla zachována zákonnost takového postupu.

Tedy je to soud, kdo je v tomto případě oprávněn nařídít prohlídku jiných prostor a pozemků (či domovní prohlídku), když policejní orgán až v důsledku vydaného příkazu provede nařízenou prohlídku jiných prostor a pozemků (či domovní prohlídku). Ten by se měl zabývat zejména otázkou, zda osoby, proti nimž svědčí stopy tr. činu, splňují požadavek ochrany určitých právních statků, jejichž porušení je pro společnost škodlivé. Dále by se měl podrobněji zabývat otázkou, zda prohlídka jiných prostor může být zákonně provedena jen v prostoru toho subjektu, který je v příkazu k ní řádně označen. Provedení prohlídky jiných prostor v prostoru jiného subjektu než označeného v příkazu k prohlídce jiných prostor je porušením základních práv chráněných čl. 12 Listiny a čl. 8 EÚLP.²

V této souvislosti Výbor klade důraz na skutečnost, že Evropský soud pro lidská práva (ESLP) takový zásah do práv advokáta řešil a došel k závěru, že prohlídka stěžovatelovy kanceláře byla zásahem do jeho práv podle článku 8 EÚLP. ESLP se vyjádřil i k obsahu příkazu k prohlídce, přičemž uzavřel, že je v rozporu, když je příkaz k prohlídce koncipován ve velmi širokých pojmech, neboť nelze nařizovat prohlídku a zabavení „dokumentů“, a to bez jakéhokoli omezení.³

K okruhu ad 2)

K tomuto okruhu se Výbor blíže vyjadřoval již ve svých dřívějších stanoviscích (stanovisko Výboru ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 440/VOPOZA/13-XXX/46; stanovisko Výboru ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 440/VOPOZA/13-XXX/55 aj.). Výbor zdůrazňuje, že přítomností zástupce ČAK lze zajistit účinnou ochranu práv advokátů, a tím přímo klientů dotčeného advokáta, neboť taková ochrana míří ve prospěch advokátových klientů, tj. není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových, souvisejících s výkonem jeho povolání.

² Nález ÚS ze 14. 11. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2227/12.

³ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. prosince 1992 (ve věci Niemietz versus Německo).

Pro provedení prohlídky jiných prostor a pozemků je nezbytná přítomnost zástupce ČAK od samého počátku prohlídky (ustanovení § 85b tr. řádu: „*orgán provádějící takový úkon je povinen vyžádat si součinnost České advokátní komory; orgán provádějící úkon je oprávněn seznámit se s obsahem listin pouze za přítomnosti a se souhlasem zástupce České advokátní komory.*“).

K okruhu ad 3)

Z postupu OČTŘ, kdy bez jediného odůvodnění prováděných úkonů zadržely Mgr. H. J., vyvodil Výbor jasné pochybení OČTŘ. Z předložených listin Výbor zjistil, že nebylo dáno konkrétní podezření ze spáchání konkrétního, ale i jakéhokoli trestného činu, ani že byl dán některý z důvodů vazby či byla prokázána naléhavost takového postupu.

Nad rámec shora uvedeného Výbor ještě doplňuje, že advokát není oprávněn vydat věci, ale pouze si je nechat odejmout. Výjimkou z tohoto postupu bude, pokud advokát vydá věci na základě zcela zjevně dobrovolného pokynu klienta.

Postup OČTŘ a soudů je v tomto ohledu přinejmenším problematický, avšak není ojedinělý, což dokládají stanoviska z praxe Výboru.

Nezákonné trestní stíhání advokáta pro trestný čin podvodu spočívající v souběžném sjednání podílové odměny advokáta a přijetí odměny ustanoveného zástupce

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud vyšetřovatel Policie České republiky za souhlasu dozorujícího státního zástupce zahájí trestní stíhání advokáta pro přečin podvodu podle ustanovení § 209 odst. 1, 3 tr. zák. pro skutek spočívající v souběžném sjednání podílové odměny advokáta a přijetí odměny ustanoveného zástupce soudem dle vyhlášky č. 484/2000 Sb., v platném znění, když je orgánům činným v trestním řízení zřejmé, že se jedná o civilní záležitost, v níž navíc proti advokátovi není uplatněn žádný nárok a tím méně žaloba a věc byla posouzena kárným senátem kárné komise České advokátní komory tak, že pro stejný skutek byl advokát pravomocně kárné žaloby zproštěn, a dále, pokud je advokát bývalý vyšetřovatel Policie ČR a u těžce součásti policie, která vede jeho trestní stíhání, pracoval po dobu osmnácti let a navzdory jeho opakovaným podnětům k vyloučení orgánů činných v trestním řízení dle ust. § 30 odst. 1 tr. řádu, neboť se osobně zná se všemi místně působícími policisty, státními zástupci i soudci, nebylo o jejich vyloučení z důvodu podjatosti rozhodnuto. Navíc došlo k zajišťovacím úkonům trestního řízení ohledně majetku advokáta, ale i klientských prostředků na depozitních účtech.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 16. ledna 2013 (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/42)

Proti advokátovi Mgr. P. P. bylo příslušným útvarem Policie ČR ve smyslu ust. § 160 odst. 1 tr. řádu zahájeno usnesením ze dne 17. 9. 2012, č. j. KRPT-138680-42/TČ-2012-070281-XXX, trestní stíhání pro přečin podvodu podle ust. § 209 odst. 1, 3 tr. zák., kterého se měl dopustit – zkráceně – tím, že poté, co dne 9. 6. 2008 uzavřel s B. P. smlouvu o poskytování právních služeb, jejímž předmětem bylo zastupování nezl. S. B. jako žalobkyně v řízení vedeném u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod č. j. 40 C 141/2007 ve věci náhrady škody na zdraví, obsahující ujednání o smluvní odměně ve výši 10% z celkově vysouzené částky, a poté, co byl usnesením tohoto soudu ze dne

29. 7. 2008, č. j. 40 C 141/2007-114, ustanoven nezl. S. P. zástupcem k ochraně jejich zájmů a tímto soudem mu po skončení věci byla vyplacena odměna ve výši 257 824 Kč, vyzval B. P. k zaplacení sjednané odměny ve výši 192 254 Kč, kterou dne 30. 3. 2010 od B. P. přijal.

Policejní orgán za souhlasu (pravděpodobně i na základě pokynu) dozorujícího státního zástupce dospěl k závěru, že souběžným sjednáním podílové odměny advokáta a následně přijetím náhrady nákladů řízení ve smyslu vyhlášky č. 484/2000 Sb., v platném znění, za současného svého ustanovení zástupcem nezletilé k ochraně jejich zájmů naplnil skutkovou podstatu přečinu podvodu a zároveň způsobil své klientce škodu ve výši 148 728 Kč (podílová odměna advokáta). Dále způsobil škodu protistraně, nemocnici Trinec, příspěvkové organizaci, ve výši 137 148 Kč, kterou orgány činné v trestním řízení vyčíslily jako rozdíl mezi přísudkem ve smyslu vyhlášky ve výši 285 876 Kč a částkou podílové odměny ve výši 148 728 Kč.

Výbor se předně zabýval otázkou přiměřenosti sjednané podílové smluvní odměny advokáta a dospěl k závěru, že sjednání podílové odměny v rozsahu 10 % z výsledku sporu je zcela v souladu s čl. 10 odst. 2, 3 etického kodexu a nadto jde o odměnu velmi nízkou a odměnu značně nejistou právě proto, že šlo o medicínskou věc, kde úspěch je v podstatě cca 5 % z převzatých a zažalovaných kauz. Je všeobecně známo z této oblasti klientských vztahů, že pokud by advokát uzavíral jen podílové odměny, bude nucen ve velmi krátké době svou kancelář uzavřít. Z toho důvodu bylo naprosto správné a v souladu jak s advokátním tarifem, tak i s etickými principy, aby se advokát zajistil pro případ neúspěchu ve věci a k žádosti své klientky byl jako právní zástupce nezletilé v řízení ustanoven.

V průběhu právního zastoupení vyvinul advokát maximální úsilí, dosáhl neuvěřitelného úspěchu, když pravomocným rozhodnutím vysoudil pro nezletilou částku 1 925 244 Kč. Tato výše skutečně vybočuje z dosud přiznávaných náhrad, když vezmeme v úvahu, že šlo o zranění dolního konce levé pažní kosti po pádu z jízdního kola. Advokát Mgr. P. P. o tomto úspěchu i o složitosti řízení informoval skupinu advokátů specializovaných na náhradu škody na zdraví na jednom ze sezení této skupiny a všemi přítomnými byl za tento úspěch oceněn.

Zůstává relativně spornou otázkou, zda kolega postupoval správně v klientském vztahu, pokud skutečnost nároku na odměnu z ustanovení zástupcem účastníků řízení dle ust. § 138 o. s. ř. nezohlednil ve smlouvě o poskytnutí právní pomoci, a tak byl souběh právních důvodů vzniku nároku na odměnu advokáta předmětem kárného řízení před kárnou komisí ČAK. Po projednání věci v kárném řízení byl však advokát kárným rozhodnutím ze dne 20. 1. 2012, sp. zn. K 129/2011, kárné žaloby v plném rozsahu zproštěn, kdy kárný senát kárné komise ČAK dospěl k závěru, že advokát nepochybil a neporušil žádný z právních předpisů upravujících výkon advokacie.

Navzdory této skutečnosti, o níž byly OČTŘ informovány, bylo zahájeno trestní stíhání advokáta a stanovisko a rozhodnutí ČAK bylo těmito orgány zcela ignorováno. Zá-

kon o advokacii a advokátní tarif byl těmito orgány zcela dezinterpretován a advokát nyní po prostudování spisu (dne 14. 1. 2013) bude s největší pravděpodobností čelit podané obžalobě.

Věc má další rozměr, a sice skutečnost, že advokát Mgr. P. P. pracoval jako vyšetřovatel Policie ČR u téže součásti policie po dobu osmnácti let a navzdory jeho opakovaným podnětům k vyloučení orgánů činných v trestním řízení dle ust. § 30 odst. 1 tr. řádu, neboť se osobně zná se všemi tamními policisty a státními zástupci i soudci, nebylo o jejich vyloučení rozhodnuto, což lze dle názoru Výboru považovat za flagrantní porušení tr. řádu i práva na spravedlivý proces.

Posuzovaný případ je dle názoru Výboru nejen nezakrytou šikanou advokáta a bývalého dlouholetého kolegy OČTŘ, ale zejména významným útokem na působnost ČAK, to vše za transparentní dezinterpretace soukromoprávních norem upravujících výkon advokacie a občanského soudního řízení.

Odepření předvedení obviněného za účelem návštěvy nebo rozmluvy s obhájcem

Jde o jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud příslušníci Vězeňské služby ČR podmiňují právo na předvedení obviněného za účelem návštěvy nebo rozmluvy s obhájcem ve smyslu ustanovení § 17 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, v platném znění, vykonáním orientační dechové zkoušky provedené analyzátozem alkoholu v dechu na advokátovi, a v případě, že advokát legitimně takovou zkoušku odmítne, mu předvedení klienta odmítnou, a tím mu znemožní řádný výkon obhajoby klienta.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 28. 6. 2012 (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/37)

Dne 30. 5. 2012 se konalo hlavní líčení, v němž advokát-obhájce obhajoval klienta, který byl umístěn ve Vazební věznici Praha-Pankrác. Toto jednání skončilo cca ve 14 hod. s tím, že bude dne 31. 5. 2012 opět od 9 hod. hlavní líčení pokračovat. Vzhledem k tomu bylo nutné se s klientem na dalším postupu domluvit. S ohledem na to, že již dne 30. 5. 2012 měl advokát předem dohodnuté jiné pracovní závazky po tomto hlavním líčení, nebylo možné dříve tuto poradu s klientem uskutečnit než v noci. Klient s tímto postupem souhlasil. Advokát se proto dostavil kolem půlnoci do Vazební věznice Praha-Pankrác a podle příslušných předpisů předložil jak plnou moc od klienta, tak občanský průkaz a průkazku advokáta ČAK a čekal na vyřízení vstupu. Místo předvedení klienta však za advokátem během několika minut, kdy čekal na vstup do prostor Vazební věznice Praha-Pankrác v čekárně, přišli dva příslušníci Vězeňské služby s tím, aby se podrobil orientační dechové zkoušce zjišťující přítomnost alkoholu v dechu. Vzhledem k tomu, že podle advokátova názoru takový požadavek je nezákonný, navíc se z jeho chování nešlo důvodně domnívat, že je pod vlivem alkoholu (seděl v klídu na lavici v čekárně, nebyl tedy žádným způsobem ani narušován pořádek nebo ohrožována bezpečnost v prostorách Vazební věznice Praha-Pankrác), toto vyšetření důrazně odmítl. Následně mu bylo příslušníky vězeňské služby sděleno, že mu neumožní poradu s klientem. Advokát je proto požádal, aby učinili záznam o této skutečnosti a dali mu prostor k vyjádření, že mu odepírají rozmluvu s obviněným, což odmítl. Když na vystavení potvrzení advokát trval, velitel, třetí z přítomných příslušníků Vězeňské služby ČR začal „vyhrožovat“ podáním stížnosti na ČAK na jeho osobu. Tímto jed-

náním však byl advokátovi ze strany příslušníků Vězeňské služby ČR nezákonně znemožněn výkon řádné obhajoby klienta, kdy byl nakonec donucen z věznice odejít, aniž by vykonal předem dohodnutou návštěvu obviněného klienta.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru:

Pro jednání příslušníků Vězeňské služby České republiky nelze v případě kolegy advokáta-obhájce nalézt žádnou oporu v platném právu. Dle ustanovení § 14 odst. 8 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, má obviněný právo přijímat ve věznici návštěvy obhájce neomezeně. Omezení uvedená v předchozích odstavcích tohoto zákonného ustanovení se na návštěvy obhájce nevztahují (např. délka trvání návštěvy, oprávnění Vězeňské služby neumožnit návštěvu obhájce za předpokladu, že nebyly splněny podmínky podle odstavce 2, či návštěvu přerušit nebo předčasně ukončit, jestliže obviněný nebo návštěvníci přes upozornění porušují vnitřní pořádek nebo ohrožují bezpečnost ve věznici atd.).

Dle ustanovení § 17 odst. 1 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, se k obhájci obviněný předvede, pokud obhájce prokáže oprávnění k rozmluvě nebo k návštěvě plnou mocí, v níž je zmocněn k zastupování v trestní věci, nebo písemným opatřením soudu o ustanovení advokáta obhájcem obviněného. Předvedení obviněného za účelem návštěvy nebo rozmluvy s obhájcem nelze odepřít. Dle ustanovení § 47 odst. 1 téže vyhlášky se obviněný k obhájci předvede vždy, jestliže o to obhájce požádá, včetně mimopracovní doby a dnů pracovního klidu.

Dle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů, při střežení objektů je příslušník oprávněn zjišťovat totožnost osob, které vstupují do objektu nebo se v něm nacházejí, prohlížet jejich zavazadla i věci a prohlížet dopravní prostředky při vjezdu i výjezdu. Při důvodném podezření, že osoba má u sebe zbraň nebo jinou věc, kterou by mohla narušit výkon zabezpečovací detence, vazby nebo výkon trestu odnětí svobody nebo bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství nebo ministerstva nebo kterou neoprávněně vynáší ze střeženého objektu, může příslušník provést její osobní prohlídku a takovou zbraň nebo jinou věc odebrat. Může přijímat i jiná opatření nezbytná k tomu, aby do objektu nebyly vnášeny nebo dopravovány věci, které by mohly narušit výkon zabezpečovací detence, vazby nebo výkon trestu odnětí svobody nebo bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství nebo ministerstva (na tomto místě je třeba uvést, že pokud notebook obhájce neobsahuje zařízení umožňující přístup na internet, nelze jej dle názoru Výboru pokládat za věc, která by mohla narušit výkon vazby, a obhájci by nemělo být bráněno v jeho použití při návštěvě obviněného).

V zákoně o výkonu vazby ani v řádu výkonu vazby není upravena povinnost návštěvníků podrobovat se orientačním dechovým zkouškám na alkohol. Ta je stanovena formou nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR například u duchovních vstupujících do věznic, které nelze do věznice vpustit po požití alkoholických nápojů, omamných

a psychotropních látek (viz příloha č. 1 k nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR o organizaci duchovní služby ve Vězeňské službě České republiky).

Lze shrnout, že žádný z výše uvedených ani jiných právních předpisů neoprávňuje příslušníka Vězeňské služby České republiky požadovat po obhájci podrobení se dechové zkoušce (a ani nestanoví povinnost obhájce se dechové zkoušce podrobit) a v důsledku odepření dechové zkoušky tuto návštěvu neumožnit.

V případě kolegy bylo jistě porušeno právo jeho klienta na obhajobu a spravedlivý proces. Tato práva už vůbec nemohou být omezena vnitřním řádem vazební věznice (např. dle čl. 10 odst. 4 Vnitřního řádu pro obviněné vazební věznice Praha-Ruzyně návštěvníci, kteří jsou v podnapilém stavu nebo zjevně pod vlivem návykových látek, nebudou do věznice vpuštěni. Z legální definice návštěvníka ve stejném odstavci je zjevné, že za něho v žádném případě nelze považovat obhájce obviněného.)

Vzhledem k tomu, že právo na obhájce patří mezi základní ústavní práva (čl. 40 Listiny), nemůže do tohoto práva Vězeňská služba ČR zasahovat bez zákonného podkladu.

Lze tedy říci, že obviněnému nemůže být v žádném případě a nikým upřeno právo na návštěvu jeho obhájce ve vazební věznici, a pokud obviněný návštěvu svého obhájce, který je v podnapilém stavu nebo zjevně pod vlivem návykových látek, sám neodmítne, ani v tom případě mu toto právo nemůže být upřeno.

Výbor tedy uzavírá, že Vězeňská služba ČR jednala protiprávně, když advokátu-obhájci zabránila v návštěvě obviněného ve vazbě.

V širších souvislostech není sporu o tom, že advokát má povinnost zachovávat při výkonu advokacie důstojnost. Fakt, že advokát poskytuje právní službu pod vlivem alkoholu, je patrně s řádným výkonem advokacie v rozporu. Vždy je však nutné zkoumat individuální okolnosti a také pochopitelně míru požitého alkoholu a jeho následky na chování advokáta. Společensky únosná míra požitého alkoholu nejenže nemůže být na úkor poskytovaných právních služeb, ale došlo by zjevně ke snížení důstojnosti advokátního stavu, pokud by se advokát *a priori* vyhýbal společenské komunikaci s klienty s odůvodněním, že výkon advokacie absolutně vylučuje společensky vyžadovanou konzumaci jakýchkoli alkoholických nápojů. Lze si jen těžko představit odezvu takového postupu u klientů či jejich partnerů při jednáních typu pracovních obědů, večeří, rautů či konferencí, kde advokát působí jako *alter ego* svého klienta, který potřebuje protistranu či obchodního partnera přesvědčit o svém návrhu či vymodelovat obchodní vztah. Ostatně dle pracovníprávních předpisů je např. v diplomacii výkon pracovního poměru za současného společenského požívání alkoholických nápojů nejen nezakázán, ale samozřejmě i žádoucí.

Souhrmně a nad rámec projednávaného případu lze dospět i k závěru, že by postup Vězeňské služby mohl založit velmi nebezpečný precedens nejen při bránění styku obhájce s klientem ve vazbě mimo pracovní dobu, ale zároveň by jej bylo možné vztáhnout i k řízení před soudem či na úkony přípravného řízení trestního. Právě z tohoto důvodu tedy Výbor navrhuje pokud možno bezodkladně řešení věci.

Neuhrazení odměny a nákladů právní služby zmocněnci poškozených v trestním řízení

Jde o spornou právní otázku, kde lze připustit pochybení úředního orgánu [ve smyslu ust. čl. III. odst. 4 písm. b1) Jednacího řádu Výboru], pokud je advokát opatřením soudu určen jedním ze společných zmocněnců poškozených v trestním řízení a pokud je utvrzen o tom, že veškeré náklady spojené s výkonem jeho právní služby v podobě zastupování poškozených v celém trestním řízení budou hrazeny ve smyslu ustanovení § 151 odst. 1 tr. řádu jako náklady nutné k provedení trestního řízení, následně je advokátovi přiznána a uhrazena značná záloha na takovou právní službu a v konečném důsledku je jeho návrh na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů advokáta zamítnut, a to soudy všech stupňů s následným ohrožením vymáhání uhrazených záloh, jakožto bezdůvodného obohacení, ačkoli právní služba byla řádně poskytnuta a hotové výdaje advokáta vynaloženy.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu advokátů ze dne 5. 12. 2012 (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/41)

JUDr. P. V., advokát v Plzni, byl v rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 16. února 2005, sp. zn. 43 Nt 4008/2005, označen za jednoho ze společných zmocněnců poškozených v trestním řízení proti obžalovaným B. a spol. dle ustanovení § 44 odst. 2 tr. řádu. Dne 16. ledna 2008 mu byl doručen e-mail od předsedkyně senátu Městského soudu v Praze JUDr. M. M., která ho (společně s ostatními společnými zmocněnci) informovala o tom, že „*veškeré náklady zmocněnců budou hrazeny státem, a nemají proto od poškozených požadovat zálohy*“. V protokolu z hlavního líčení ze dne 18. března 2008 pak předsedkyně senátu JUDr. M. M. uvedla, že „*náklady spojené se zastoupením poškozených budou hrazeny dle ustanovení § 151 odst. 1 tr. řádu jako náklady nutné k provedení trestního řízení*“. JUDr. P. V. Městský soud v Praze dokonce přiznal zálohu na jeho odměnu, a to ve výši 150 000 Kč a 500 000 Kč. Poté, co dne 20. prosince 2011 předložil soudu konečné vyúčtování odměny advokáta – ustanoveného zmocněnce poškozených, mu bylo dne 20. ledna 2012 doručeno usnesení těžce předsedkyně senátu Městského soudu v Praze ze dne 17. ledna 2012, sp. zn. 4 T 20/2006, ve kterém byl jeho návrh na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů zamítnut. Proti tomuto usnesení podal advokát stížnost k Vrchnímu soudu v Praze, která však byla také zamítnuta, a to usnesením ze dne 7. března 2012, č. j. 9 To 13/2012.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru:

Předmětná usnesení Městského soudu v Praze i usnesení Vrchního soudu v Praze ve své argumentaci rozlišují mezi zvoleným zmocněncem na základě rozhodnutí o výběru společného zmocněnce podle ustanovení § 44 odst. 2 tr. řádu a ustanoveným zmocněncem podle ustanovení § 51a tr. řádu. V případě společného zmocněnce rozhoduje soud pouze o omezení počtu zmocněnců, jejichž služeb mohou poškození využívat; toto rozhodnutí však nemá žádné dopady do roviny hrazení nákladů řízení. Stát hradí náklady vzniklé s přibráním zmocněnce pouze u těch poškozených, kteří splní podmínky stanovené ustanovením § 51a tr. řádu, tedy, když u některého z poškozených rozhodne soud tak, že takový poškozený má nárok na právní pomoc bezplatnou či za sníženou odměnu.

Tento právní názor je podpořen i usnesením Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 12 To 335/2003, ze dne 23. července 2003 (publikováno pod R 4/2005): „*Rozhodne-li předseda senátu, že poškození mohou svá práva v trestním řízení uplatňovat pouze prostřednictvím společného zmocněnce, pak v případě, že chtějí svá práva v tomto řízení vykonávat, musí si společného zmocněnce zvolit sami. Nejde proto o ustanovení zmocněnce poškozeného ve smyslu ust. § 51a tr. řádu a stát není povinen hradit náklady zmocněnce podle § 151 tr. řádu.*“ Na tento judikát odkazuje také 6. vydání komentáře k trestnímu řádu, které publikoval kolektiv Pavla Šámala v roce 2008. Tento komentář ve vztahu k ustanovení § 44 tr. řádu dále uvádí, že se úprava ustanovením § 51a tr. řádu uplatní jen v případě jednotlivého nemajetného poškozeného, u kterého budou dány podmínky pro ustanovení zmocněnce podle tohoto ustanovení.

I soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. V. Č. v článku publikovaném v Trestně-právní revue č. 4/2008, uvádí: „*Ačkoli by se na první pohled mohlo zdát, že soud při vyšším počtu zmocněnců z nich několik vybere a k takto vybraným pak sám rovnou přiřadí skupiny poškozených, není tomu tak, nýbrž po tomto výběru je nutno vyčkat, až si poškození sami určí, který z vybraných zmocněnců je bude zastupovat. Tím se zřejmě má snížit riziko závěru o tom, že soud (tedy stát) poškozeným zmocněnce ustanovil, a proto je i povinen jejich odměnu uhradit.*“

Vzhledem k tomu, že další ze společných zmocněnců poškozených, advokátka JUDr. K. P., napadla předmětný postup Městského soudu v Praze i u Ústavního soudu a nebyla se svou stížností úspěšná (Ústavní soud její stížnost vedenou pod sp. zn. I. ÚS 2883/10 dne 8. prosince 2011 odmítl), je Výbor toho názoru, že v meritu věci nemůže být ČAK kolegovi JUDr. P. V. jakkoli nápomocná.

Za podstatný však Výbor považuje zcela nesprávný úřední postup MS v Praze, který kolegu výslovně ujistil, že náklady zmocněnce bude hradit stát a dokonce ho vyzval, aby o této skutečnosti informoval poškozené. Sdělení MS v Praze má sice pouze formu e-mailu, nicméně právní názor MS Praha byl následně stvrzen vyplacením záloh na náklady zmocněnce poškozených, a to hned dvakrát a ve značné souhrnné výši. Z těch-

to skutečností tedy – nehladě na výše uvedený právní názor na hmotněprávní posouzení věci – mohl kolega JUDr. P. V. důvodně očekávat, že náklady zmocněnce mu budou ze strany státu uhrazeny. Z dokladů předložených kolegou nevyplývá, zda následně soud žádal vrácení vyplacených záloh, které by ve světle rozhodnutí MS Praha a VS Praha byly bezdůvodným obohacením, nicméně lze předpokládat, že nikoli, a to s ohledem na zjevné promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení.

Výbor tedy uzavírá, že v této souvislosti nesprávného úředního postupu MS v Praze je dostatečně odůvodněn závěr, že na straně advokáta JUDr. P. V. vzniklo legitimní očekávání na úhradu odměny za vykonanou právní službu, což by mohlo a mělo být hmotněprávním základem pro přiznání plné odměny za vykonanou právní službu, když v této souvislosti lze přímo aplikovat i článek 28 Listiny základních práv a svobod, podle něhož i advokát má právo na spravedlivou odměnu za práci, kdy navíc na tuto práci byl určen právě státem, reprezentovaným v daném případě Obvodním soudem pro Prahu 1 a Městským soudem v Praze. S ohledem na nalézací praxi Evropského soudu pro lidská práva lze rovněž dospět k závěru, že u kolegy došlo k porušení článku 4 odst. 2 Úmluvy o zákazu nucených prací. Podle něj stát nesmí od nikoho žádat, aby vykonával nucené nebo povinné práce, když právní služba bez odměny za její vykonání bezesporu nucenou prací je, a to na základě opatření soudu, jimž taková povinnost výkonu právní služby byla konstituována, a utvrzením advokáta o nároku na jeho odměnu, jejíž výplata byla následně státem odmítnuta.

Poskytování právních služeb správnímu orgánu

Jde o spornou právní otázku, kde lze připustit pochybení úředního orgánu, když Ministerstvo financí pořádá školení, na nichž utvrzuje o neplatnosti smluv o poskytování právních služeb, jejichž předmětem je právní zastupování obcí jakožto správce daně při vymáhání vykonatelných daňových nedoplatků v exekučním řízení dle exekučního řádu, z důvodu nezpůsobilosti advokátů k takové činnosti a porušování povinnosti mlčenlivosti. V takovém případě jedná ministerstvo protiprávně a zasahuje do práv obcí na právní pomoc dle ust. čl. 37 odst. 2, 3 Listiny základních práv a svobod a rovněž zasahuje do oprávněných zájmů advokacie, protože nepřipustným způsobem zužuje právo podnikat jednomu každému advokátovi, což je v rozporu s ust. čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 23. 8. 2012 (sp. zn. 440/VOPOZA/12-XXX/39)

Jako advokátka, zapsaná v seznamu advokátů, měla JUDr. H. Z. uzavřít s jedním statutárním městem (dále jen „obec“) ze Severočeského kraje smlouvu o poskytování právní pomoci, kde předmětem smlouvy mělo být právní zastupování této obce při vymáhání vykonatelných daňových nedoplatků (např. nezaplacených pokut uložených odborem do-pravy městského úřadu podle zákona o přestupcích nebo platebních výměrů vydaných městským úřadem podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích). Právní pomoc advokátky přitom měla spočívat v sepsu a podání návrhu na nařízení exekuce k příslušnému soudu podle ust. § 35 a násl. zákona č. 120/2001 Sb. (exekučního řádu), zastupování klienta – obce v exekučním řízení před soudem, kdy k vymáhání daňového nedoplatku bude ustanoven soukromý exekutor, a rovněž ke všem dalším úkonům nezbytným k vymáhání těchto daňových nedoplatků.

Právní zástupce obce sdělil advokátce, že s ohledem na pokyn, který obdrželi z krajského úřadu, s ní nemohou smlouvu o právním zastoupení uzavřít, neboť by byla pro rozpor se zákonem neplatná. Ve svém stanovisku uvedl, že toto zastoupení je vyloučeno ustanovením § 175 zákona č. 280/2009 Sb., účinného od 1. 1. 2011 (dále jen „daňový řád“), v návaznosti na ustanovení § 52 an. daňového řádu, kde je zakotvena povinnost mlčenlivosti pro úřední osoby a osoby zúčastněné na správě daní. V § 53 je pak negativně vymezeno, co není porušením povinnosti mlčenlivosti, a úředníci dovozují, že tím, že by advokátka na základě smlouvy o právní pomoci obdržela pravomocí rozhodnutí správce daně vydané ve správním řízení – exekuční titul pro účely zastupování správce daně v řízení před soudy nebo vymáhání prostřednictvím soudních exekutorů, tak by se úřední

osoby a osoby zúčastněné na správě daní dopustily porušení povinnosti mlčenlivosti uložené shora citovaným § 52 daňového řádu.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru:

Klíčovou otázkou je, zda se mohou správní orgány (zde obec) v procesním postavení správce daně podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, nechat zastoupit advokátem. Od odpovědi na tuto otázku se následně odvíjí právní závěr o platnosti či neplatnosti smlouvy o poskytování právních služeb, uzavřené mezi správním orgánem a advokátem, který stojí ve středu zájmu JUDr. H. Z.

Pro přesnou odpověď na otázku platnosti právního zastoupení správního orgánu advokátem je třeba se zabývat samostatně situací, v níž vystupuje správní orgán ve vrchnostenském postavení vůči daňovému subjektu, a situací, v níž je správní orgán v rovném postavení s daňovými subjekty (především situace, ve kterých vystupuje správní orgán coby oprávněný z exekučního titulu).

V situacích, kdy je správní orgán – v našem případě správce daně – ve vrchnostenském postavení vůči daňovému subjektu a vykonává pravomoci svěřené mu zákonem, je pojmově vyloučeno zastoupení tohoto orgánu advokátem. Správce daně proto nemůže vymáhat v řízení dle daňového řádu své zákonné pohledávky prostřednictvím advokáta, neboť taková praxe by představovala rozšíření způsobů vymáhání dle ust. § 175 daňového řádu o způsob, který zákonodárce do daňového řádu nezahrnul. Takový postup by byl v rozporu s ustanoveními čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny, podle kterých není možné rozšiřovat oprávnění orgánů veřejné správy bez výslovného zmocnění obsaženého v zákoně.

Odlíšný případ představuje situace, kdy se správce daně nachází v rovném postavení s daňovými subjekty, jako je tomu v případě vymáhání pravomocně přiznaného nedoplatku u soudu nebo u soudního exekutora. V řízení před soudy a jinými orgány veřejné správy si jsou všichni účastníci rovni a mají právo na právní pomoc (srov. ust. čl. 37 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod). Toto právo mají i orgány státu a územní samosprávné celky.⁴ Principiálně proto nelze vyloučit zastoupení správce daně advokátem před soudy a jinými orgány veřejné správy v etapě výkonu rozhodnutí.

Dále je třeba doplnit, že podle čl. 37 odst. 2 Listiny má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy. Podle § 1 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, se poskytováním právních služeb rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, dávání právních porad, sepisování listin, zpracování právních posudků a další formy právní pomoci, jsou-li

4 Srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3315/09 ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. II. ÚS 986/09 ze dne 17. 7. 2009, nebo sp. zn. II. ÚS 2257/08 ze dne 7. 7. 2009.

vykonávány soustavně a za úplatu. Považuji za zcela nesporné, a obsah dopisu kolegyně to potvrzuje, že takovéto ústavní a posléze zákonné vymezení bylo dostačující k legitima-
ci poskytování právní služby správním orgánům, a to mimo jiné i při vymáhání daňových
či jiných nedoplatků. Typicky pak v případě obce, která zde vykonává přenesenou pů-
sobnost, ovšem pouze co do rozsahu svých oprávnění, zatímco jinak již působí jako sou-
kromoprávní subjekt *sui generis*. Tedy při vymáhání nedoplatků již sama o sobě nemá
žádné administrativní kapacity, jejichž prostřednictvím by tuto agendu mohla vykonávat.
Na tomto stavu nic nemůže změnit nový daňový řád. Výjimkou by snad bylo explicitní sdě-
lení – zákaz výkonu advokacie v rámci vymáhání daňových nedoplatků. Takovou úpravu
ale daňový řád zjevně neobsahuje a asi ani obsahovat nemůže.

Jak v případech správce daně v rovném, tak ve vrchnostenském postavení ve vztahu
k daňovým subjektům nelze vyloučit poskytování právní služby advokátem jiným způso-
bem než právním zastoupením v řízení. V úvahu přichází především příprava vzorových
dokumentů nebo konzultace právních otázek mimořádně obtížných případů, pro jejichž
řešení nemá správce daně dostatečně kvalifikované pracovníky. Jak v těchto případech,
tak v případech přímého právního zastoupení je třeba řešit otázku hrazení nákladů této
právní pomoci.

Obecně je nutné zdůraznit, že správce daně je vždy povinen postupovat takovým způ-
sobem, aby byly náklady vymáhání daňových nedoplatků co nejnižší, a to jak pro veřej-
né rozpočty, tak pro daňové subjekty.⁵ Tato zásada se v souvislosti s vymáháním daňo-
vých nedoplatků týká především volby konkrétního způsobu vymáhání. Ustanovení § 175
odst. 2 daňového řádu k tomu uvádí: „*Správce daně zvolí způsob vymáhání nedoplat-
ku tak, aby výše nákladů spojených s vymáháním, které bude daňový subjekt povinen
uhradit, nebyla ve zjevném nepoměru k výši nedoplatku.*“ Dle důvodové zprávy je úče-
lem tohoto ustanovení, mimo jiné, následující: „*zamezení případů, kdy na vymáhání ba-
gatelního nedoplatku je povolán soukromý exekutor, u něž se minimální výše nákladů
pohybuje v řádu tisíců korun, ačkoliv lze zajistit vymáhání nedoplatku vlastními silami
nebo předáním správcí daně, příslušnému vymáhat nedoplatek v rámci dělené sprá-
vy (v současnosti celnímu úřadu), tedy způsoby pro dlužníka výrazně příznivější.*“

Dle ustanovení § 175 odst. 1 daňového řádu může správce daně vymáhat nedopla-
tek daňovou exekucí nebo zabezpečit vymáhání nedoplatku prostřednictvím soudu nebo
soudního exekutora, popřípadě jej uplatnit v insolvenčním řízení nebo jej přihlásit do ve-
řejné dražby. Dále dle již citovaného ustanovení § 175 odst. 2 daňového řádu zvolí správ-
ce daně způsob vymáhání nedoplatku tak, aby výše nákladů spojených s vymáháním,
které bude daňový subjekt povinen uhradit, nebyla ve zjevném nepoměru k výši nedo-

5 Srov. např. náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1145/11 ze dne 6. 10. 2011, sp. zn. I. ÚS 2929/07
ze dne 9. 10. 2008, nebo rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn.

6 A 76/2001 ze dne 22. 7. 2005.

platku. Pokud správce daně disponuje dostatečným personálním aparátem, je dle názoru Výboru v rozporu se zásadou hospodárnosti a přiměřenosti zatěžovat daňového dlužníka náklady za právní zastoupení správce daně ve vymáhacím řízení, jestliže např. příprava podkladů a návrhů na zahájení výše uvedených řízení svou odbornou náročností nepřesahuje kvalifikaci správce daně. Dle ustanovení § 5 odst. 3 daňového řádu šetří správce daně práva a právem chráněné zájmy daňových subjektů a třetích osob (dále jen „osoba zúčastněná na správě daní“) v souladu s právními předpisy a používá při vyžadování plnění jejich povinností jen takové prostředky, které je nejméně zatěžují a ještě umožňují dosáhnout cíle správy daní. Je jasné, že jedním z cílů správy daní je i úspěšné vymožení daňového nedoplatku. Je na správci daně, aby postupoval v souladu se zásadami daňového řízení a uvážil, zda je zastoupení advokátem v konkrétním případě přiměřené a hospodárné. Dle názoru Výboru platná právní úprava obecně nevylučuje uzavření smlouvy specifikované v případě stěžovatelky.

Z výše uvedeného je zřejmé, že v případě, že správce daně vymáhá obvyklé daňové nedoplatky standardním způsobem dle daňového řádu, disponuje kvalifikovaným aparátem pro vymáhání daňových nedoplatků, a přesto se rozhodne využít právních služeb advokáta, není oprávněn přenášet tyto náklady na daňový subjekt. V případě, že správce daně adekvátním aparátem nedisponuje, je samozřejmě na něm, aby provedl zhodnocení, zda je pro vymáhání konkrétních nedoplatků méně nákladné přijetí nových zaměstnanců, využití právních služeb advokáta, nebo předání vymáhání správci daně příslušnému vymáhat nedoplatky v rámci dělené správy.

Pokud jde o povinnost mlčenlivosti, nepředstavuje právní zastupování správce daně advokátem ohrožení daňového tajemství, neboť advokáti mají stanovenou povinnost mlčenlivosti (srov. ust. § 21 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii) a pro případ jejího porušení jsou podrobeni kárné odpovědnosti vůči ČAK a odpovědnosti za škodu ve vztahu ke klientovi. K tomuto závěru došel i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 22. července 2005, sp. zn. 6 A 76/2001: *„Z obecnějšího pohledu je evidentní, že proti sobě stojí dva protichůdné zájmy: jednak zájem žalobce na tajnosti informací, jež o něm v daňovém řízení shromáždil správce daně, a jednak zájem na odborném právním zastoupení v řízení před soudem. Otázkou, kterému zájmu je v daném případě zapotřebí dát přednost, lze řešit jedině pomocí metod vážení v kolizi stojících zájmů. V tomto směru je – s ohledem na principy rovnosti účastníků řízení před soudem a na zákonem stanovenou povinnost mlčenlivosti advokáta – rozšířený senát přesvědčen, že přednost má zájem na poskytnutí právní pomoci. Jinak řečeno, nechá-li se žalovaný správní orgán v řízení před soudem zastoupit advokátem, neporušuje tím povinnost mlčenlivosti stanovenou v § 24 daňového řádu. Opačný názor by zcela evidentně založil nerovnost mezi oběma účastníky řízení před soudem. Ochrana informací o osobě žalobce – daňového subjektu, je přitom plně zajištěna povinností advokáta zachovávat mlčenlivost (§ 21 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění).“*

Námítka porušení povinné mlčenlivosti je tedy jen formální záminkou, jak omezit prostor pro poskytování právní služby, a to navzdory shora citovaným ustanovením, zaručujícím ústavní právo na právní službu. Bylo by možné dohledat řadu jiných případů a situací, kdy advokáti zastupují subjekty vázané nějakou formou povinné mlčenlivosti, správní či jiné orgány. Advokáti dokonce mohou hájit v trestních věcech, v nichž jsou probírány utajované skutečnosti všech stupňů. A nepochybně působí jako poradci v řadě případů, kdy je předmětem projednávání nějaká utajovaná skutečnost. Ve všech těchto případech se vychází z toho, že i advokát je vázán mlčenlivostí, což postačuje. To, co je aktuálně tvrzeno, je jen poukaz na jednu z forem povinné mlčenlivosti, takže Výbor nevidí důvod, proč by se zmíněná praxe měla měnit.

Lze tedy shrnout, že zastupování správce daně advokátem při výkonu veřejné správy je vyloučeno a smlouva o poskytování právních služeb by byla v tomto ohledu neplatná. Správce daně se nicméně může nechat zastupovat advokátem v případě vymáhání daňového nedoplatku u soudu nebo u soudního exekutora, neboť v těchto situacích vystupuje v procesním postavení účastníka řízení před jiným orgánem a v rovném postavení s daňovým subjektem; smlouva o poskytování takovýchto právních služeb proto bude platná. Správce daně může rovněž využít služeb advokáta pro vypracování vzorových právních dokumentů a pro konzultaci komplikovaných právních případů, a to bez ohledu na skutečnost, zda se správce daně nachází ve vrchnostenském, nebo rovném postavení ve vztahu k daňovému subjektu. Jestliže se rozhodne využít právních služeb advokáta, musí tak činit s vědomím, že náhradu nákladů vynaložených na právní služby nebude moci požadovat po daňových subjektech, pokud nepůjde o neobvyklé, ojedinělé případy, které jeho odborný aparát prokazatelně není schopen řešit.

Nezákonná prohlídka advokáta při vstupu do věznice

Advokát se na Výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů obrátil se stížností na pracovníky Vazební věznice v Liberci. Dne 12. 12. 2013 jako obhájce navštívil obviněného a po příchodu do věznice řádně pracovníkům předložil průkaz ČAK, občanský průkaz a usnesení soudu, že byl ustanoven obhájcem. Vše řádně odložil a po průchodu bezpečnostním rámem, jenž reagoval, byl požádán o sundání pásku a vyzutí bot, které byly následně pracovníkem věznice kontrolovány.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (sp. zn. 440/VOPOZA/14-XXX/59)

Na základě této žádosti o odbornou pomoc a ochranu Výbor projednal postup Vězeňské služby a dospěl k závěru, že došlo k překročení pravomoci, kterými je Vězeňská služba nadána.

Z ustanovení § 6 odst. 2 ZVSJS je patrné, že při provádění služebních zákroků a služebních úkonů je příslušník povinen dbát cti a důstojnosti osob, s nimiž jedná, i své a nepřipustit, aby těmto osobám vznikla bezdůvodná újma, a aby případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného služebním zákrokem nebo služebním úkonem.

Z ustanovení § 13 odst. 1 ZVSJS pak vyplývá povinnost příslušníků při střežení objektů zjišťovat totožnost osob, které vstupují do objektu nebo se v něm nacházejí, a prohlížet jejich zavazadla i věci. Dle názoru Výboru neměl zmíněný příslušník oprávnění ke kontrole bot, taková prohlídka vykazuje znaky spíše osobní prohlídky. Osobní prohlídka je pak specifikována v ustanovení § 82 a násl. tr. řádu.

V ustanovení § 13 odst. 1 ZVSJS je stanoveno, kdy je možné provést osobní prohlídku. Konkrétně je možné osobní prohlídku provést při důvodném podezření, že osoba má u sebe zbraň nebo jinou věc, kterou by mohla narušit bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství nebo ministerstva nebo kterou neoprávněně vynáší ze střeženého objektu.

Výbor sděluje, že touto problematikou se již zabýval předseda České advokátní komory JUDr. Martin Vychopeň, který se obrátil s žádostí o řešení takových nedůstojných prohlídek na Ministerstvo spravedlnosti ČR. Ministr spravedlnosti Pavel Blažek nechal průběh prohlídek advokátů při vstupu do soudních budov důkladně prověřit, a došel k závěru, že je potřeba sjednotit postup justiční stráže tak, aby k takovým excesům ne-

docházelo. K bezpečnostním problémům tohoto typu se sešla i celorepubliková porada ředitelů věznic a vazebních věznic, a to dne 27. 3. 2013. První náměstek ministra spravedlnosti JUDr. Daniel Volák, do jehož gesce spadala justiční i vězeňská část resortu, prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby ČR plk. Mgr. Petra Dohnala vydal jednoznačné písemné pokyny: „*S okamžitou platností jsou zakázány nedůstojné prohlídky advokátů při vstupu do soudních budov. Advokáti nesmějí být bezdůvodně vystaveni praktikám typu sundávání opasků, zouvání, svlékání, kontrolám notebooků, tabletů, a podobně.*“ Základní prohlídka na přítomnost zbraní prostřednictvím detektorů však zůstala předmětem prohlídky.

Nezákonná prohlídka jiných prostor u advokáta

Advokátní kancelář v zastoupení Mgr. Z. Č. se obrátila na Výbor s žádostí o pomoc týkající se prohlídky jiných prostor a řízení dle § 85b tr. řádu. Kanceláři byla při prohlídce odňata data, která byla následně zkopírována na externí pevné disky (harddisky) a rovněž bylo kanceláři odňato 8 harddisků plnicích funkcí zálohy dat. Předmětná data a věci obsahují informace, které jsou jednak chráněny zákonnou povinností mlčenlivosti advokáta, a navíc nikterak nesouvisí s věcí popsanou v příkazu k prohlídce. Důvodem, proč se kancelář obrátila na Výbor, je naléhavá žádost o pomoc, kdy bezprostředně hrozí zásah do práv klientů advokáta, ačkoliv v tomto případě nejsou naplněny zákonné předpoklady k prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta. Důvodem podání této žádosti je návrh Obvodního soudu pro Prahu 5, sp. zn. 37 Nt 5881/2014, ze dne 6. 6. 2014, kterým se domáhá nahrazení nesouhlasu zástupce ČAK se seznámením se s obsahem listin zajištěných při zmíněné prohlídce dle § 85b odst. 3 tr. řádu. Z návrhu je evidentní, že se Obvodní soud pro Prahu 5 a Policie ČR domáhají seznámení s veškerými věcmi (v tomto případě daty v elektronické podobě), které byly při prohlídce kanceláři odňaty.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (sp. zn. 440/VOPOZA/14-XXX/70)

Na základě žádosti o odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů, jakož i přiložených listin, Výbor projednal postup orgánů činných v trestním řízení ve věci nezákonného zásahu do práv klientů advokáta.

K žádosti o stanovisko Výboru k hlavnímu líčení, které se konalo dne 9. 7. 2014, bylo vymezeno několik okruhů otázek, ke kterým Výbor sděluje následující:

1. K otázce, zda lze nařídít prohlídku jiných prostor u advokáta, pokud není vymezen okruh hledaných věcí, lze uvést, že dle ustanovení § 83 odst. 1 a § 83a odst. 1 tr. řádu musí být příkaz k prohlídce vydán písemně a musí být odůvodněn. Dle komentáře k těmto ustanovením musí být v příkazu k prohlídce popsán prohledávaný prostor, určen rozsah provádění prohlídky a uveden účel prohlídky.⁶ Není zde však žádná zmínka o nutnosti specifikace konkrétních hledaných věcí.

Nařízení prohlídky jiných prostor u advokáta proto není možné v situaci, kdy chy-

6 Šámal, P. a kol.: Trestní řád: komentář, C. H. Beck, Praha 2013, str. 1128.

bí jakékoliv určení účelu prohlídky nebo obecný popis trestní kauzy, ze kterého vyplývá, na jaký druh věci prohlídka cílí. Na druhou stranu není možné po orgánech činných v trestním řízení vyžadovat, aby předložily úplný a detailní soupis všech hledaných věcí, neboť v době nařízení prohlídky často nemůže být zřejmé, jaké všechny věci by se mohly na prohledávaném místě nacházet. Trváním na takové podmínce by se zcela zmařil její smysl.

Lze tedy shrnout, že nařídít prohlídku jiných prostor u advokáta (ale i kohokoliv jiného) je možné pouze v případě, že je určen rozsah a účel prohlídky takovým způsobem, že z něj vyplývá alespoň druhové určení hledaných věcí. Ve světle shora uvedeného lze mít tedy za to, že nařízení prohlídky v daném případě nebylo v rozporu se zákonem.

2. K otázce, zda lze považovat prohlídku za zákonnou, pokud se uskuteční na jiné adrese, než která je obsažena v soudním příkazu, Výbor uvádí, že dle komentáře k § 83 odst. 1 tr. řádu musí být v příkazu k domovní prohlídce „*popsán byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení, včetně prostor k nim náležejících (uvedením přesné adresy včetně poschodí nebo podlaží, čísla bytu, čísla sklepní či půdní kóje apod.)*, tak, aby nemohlo dojít k záměně bytu nebo takové jiné prostory a aby byl určen též rozsah provádění domovní prohlídky.“⁷

V předmětném případě orgány činné v trestním řízení pochybily při označování nemovitosti v názvu ulice (použily označení sousední ulice, z níž se ovšem lze do nebytových prostor rovněž dostat). Pokud jde o absenci názvu katastrálního území, pak lze uvést, že v daném případě bylo z uvedených informací možné jednoznačně určit, o jaké prostory šlo, aniž by hrozilo nebezpečí záměny s prostory jinými. Výbor se proto domnívá, že tvrzení o provedení prohlídky na jiném místě než na tom, které bylo uvedeno v soudním příkazu, by představovalo projev přepjatého formalismu. V tomto ohledu pak není na místě, aby se Výbor touto otázkou ve vztahu k projednávanému případu podrobněji zabýval.

Pro úplnost je však nutné uvést, že provedení prohlídky jiných prostor v prostoru jiného subjektu (nikoli místa), než označeného v příkazu k prohlídce jiných prostor, je porušením základních práv chráněných čl. 12 Listiny a čl. 8 EÚLP.⁸ V této souvislosti Výbor klade důraz na skutečnost, že ESLP takový zásah do práv advokáta řešil a došel k závěru, že prohlídka stěžovatelovy kanceláře byla zásahem do jeho práv podle článku 8 EÚLP. ESLP se vyjádřil i k obsahu příkazu k prohlídce, přičemž uzavřel, že je v rozporu se zákonem, když je příkaz k prohlídce koncipován ve velmi širokých pojmech, neboť nelze nařizovat prohlídku a zabavení „dokumentů“, a to bez jakéhokoli omezení.⁹

7 Šámal, P. a kol.: Trestní řád: komentář, C. H. Beck, Praha 2013, str. 1122.

8 Nález ÚS ze 14. 11. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2227/12.

9 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. prosince 1992 ve věci Niemietz versus Německo.

3. Výbor se zabýval také otázkou, zda lze konat o věci veřejné zasedání, pokud má proběhnout jednání ve smyslu § 332 a násl. zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, přičemž je nutné zohlednit důvodovou zprávu k ustanovení § 332 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve kterém se uvádí, že: „*Řízení je bez věcných změn převzato z občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013, kde bylo řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory k seznámení se s obsahem listin, které mohou obsahovat skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta, upraveno v § 200j až § 200m občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013.*“ Ustanovení § 200j odst. 1 občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2013 obsahovalo u zvláštního předpisu, na základě kterého bylo možné podat návrh, poznámku pod čarou, která odkazovala na zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, a na zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon. Tato poznámka pod čarou však neobsahovala žádný odkaz na trestní řád. Rovněž komentář k § 200j občanského soudního řádu se zabývá pouze daňovou a následnou kontrolou, a nikoliv trestním řízením.¹⁰

Na základě právě uvedeného je možné učinit závěr, že úmyslem zákonodárce nebylo užití řízení dle ustanovení § 332 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních na nahrazení souhlasu zástupce ČAK v trestním řízení, ale pouze v řízení daňovém. Tento závěr podporuje rovněž skutečnost, že zákonodárce v souvislosti s přijetím zákona o zvláštních řízeních soudních nepřikročil k novelizaci § 85b tr. řádu, což by byl jediný racionální postup při úmyslu aplikovat zákon o zvláštních řízeních soudních i na nahrazování souhlasu zástupce ČAK v trestním řízení.

Na druhou stranu, ustanovení § 333 zákona o zvláštních řízeních soudních neobsahuje žádnou poznámku pod čarou, která by na zákon o správě daní a poplatků odkazovala obdobným způsobem jako občanský soudní řád před 31. prosincem 2013. S ohledem na nenormativní charakter poznámek pod čarou¹¹ a požadavek jasnosti a jednoznačnosti formulací pravidel chování zákonodárcem lze dospět rovněž k závěru, že se ustanovení § 332 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních uplatní rovněž na nahrazení souhlasu zástupce ČAK v trestním řízení.

S ohledem na shora uvedenou možnost dvojího výkladu lze ve věci doporučit postup podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o advokacii, který advokátovi ukládá povinnost „*využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.*“

4. V poslední řadě Výbor projednal otázku, jak by se mělo postupovat při zajištění datového úložiště, event. zda provedená prohlídka byla v souladu s trestním řádem, či nikoli,

10 Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád: komentář, C. H. Beck, Praha 2009, str. 1516-1523.

11 Nález Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1999, sp. zn. II. ÚS 485/98.

a proč. Dle judikatury Ústavního soudu je možné zajistit datová úložiště i v situaci, kdy je zde důvodná obava, že se na nich nacházejí data podléhající mlčenlivosti advokáta. Nález Ústavního soudu ze dne 28. března 2002, sp. zn. IV. ÚS 2/02, k tomu uvádí následující: „*Při výkonu prohlídky jiných prostor, pro jejíž nařízení byly splněny zákonné podmínky, lze jako věci důležité pro trestní řízení zajistit i výpočetní techniku a záznamová média, případně jejich kopie, i když existuje možnost, že zajištěné nosiče informací obsahují vedle záznamů o skutečnostech důležitých pro trestní řízení i informace o skutečnostech, které se netýkají probíhajícího trestního řízení a ke kterým se váže státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti. Je-li dáno důvodné podezření, jako tomu bylo v daném případě, že nosiče informací obsahují údaje a informace důležité pro trestní řízení, jsou-li tedy splněny podmínky pro zajištění těchto nosičů, nemůže tvrzení osoby, u níž se prohlídka provádí, či tvrzení jiné osoby při prohlídce přítomné, že nosiče informací obsahují i informace, ve vztahu k nimž je tato osoba vázána povinností mlčenlivosti, zabránit zajištění těchto nosičů. Nelze-li toto tvrzení v průběhu prohlídky ověřit a není-li možno oddělit část nosičů informací, které jsou věcmi důležitými pro trestní řízení, od těch nosičů, které obsahují informace netýkající se trestního řízení a jsou chráněny státem uloženou povinností mlčenlivosti, je třeba při provádění prohlídky s prvkem výpočetní techniky zajistit a zadokumentovat veškerou výpočetní techniku a záznamová média, u nichž lze důvodně předpokládat, že obsahují informace důležité pro trestní řízení.*“

V návaznosti na uvedený nález Ústavního soudu je nutné uvést, že byl vynesen ještě před přijetím zákona č. 79/2006 Sb., který do tr. řádu vložil ustanovení § 85b, upravující účast zástupce ČAK při prohlídkách a nahrazení jeho souhlasu. Z právních závěrů uvedených v tomto nálezu však Ústavní soud vychází i poté, co bylo ustanovení § 85b do tr. řádu vloženo.¹²

S ohledem na často značný objem dat uložených v datových úložištích a povinnost soudu podrobně se seznámit se všemi listinami¹³ je následně nutné, aby policejní orgán společně s odborníky (soudními znalci) a zástupci ČAK data analyzoval takovým způsobem, aby byly soudu předloženy pouze ty dokumenty, u kterých má dojít k posouzení, zda podléhají mlčenlivosti advokáta. Krajský soud v Českých Budějovicích k tomu v usnesení ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 1 Nt 206/2007, uvedl následující: „*Jestliže se ocitne soud v situaci, kdy jsou zajištěny elektronické nosiče dat s mnohdy obrovským objemem údajů, vztahujícím se k jiným agendám, než je agenda dotčeného advokáta, při vyřešení problematiky, popsané ve shora citovaném nálezu Ústavního soudu, je pro soud i za pomoci příslušného znalce techniky neproveditelné odpovědné zhod-*

¹² Srov. nález Ústavního soudu ze dne 28. srpna 2009, sp. zn. II. ÚS 2894/08.

¹³ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 25. listopadu 2010, sp. zn. II. ÚS 889/10.

nocení splnění zákonných podmínek ve smyslu ustanovení § 85b odst. 9 tr. ř. To potvrdil ve svém odborném vyjádření při veřejném zasedání soudu soudní znalec příslušného odvětví. Bylo nutno zkopírovat veškerá data, neboť je nebylo možno oddělit. Data mají být zpracovávána podle určitých klíčových slov, která mají k dispozici vyšetřující orgány. Na základě filtrování pomocí určitých klíčových slov bude možné nalézt cestu, jakým způsobem dále vyhledávat. Určitá další potřebná klíčová slova mohou vyplynout až z výsledků vyhledávání pomocí prvních zadaných klíčových slov. I kdyby měl soud k dispozici nějaká první klíčová slova, přesto by nebylo možné nalézt veškeré potřebné informace a vazby, neboť soud nemá veškeré informace, které mají vyšetřující orgány kriminální služby. Podle § 85b odst. 6 tr. ř. k návrhu na postup podle § 85b odst. 3 tr. ř. soudce nepřihlíží, pokud neobsahuje všechny náležitosti nebo pokud je nesrozumitelný nebo neurčitý. Podle přesvědčení soudu onu požadovanou určitost v obdobných případech je nutno zajistit tím, že již policejní orgán v úzké součinnosti s odborným pracovištěm, majícím oprávnění ke znalecké činnosti (např. Ústav kriminalistiky a forenzních disciplín při Vysoké škole Karlovy Vary, o. p. s.), zajistí předložení soudu pouze toho elektronického nosiče dat (možno i zkopírovaného), který obsahuje toliko onu zájmovou agendu, která má být soudcem přezkoumána, a to v takové technické podobě, aby přezkoumání bylo možné.“

Je proto možné uzavřít, že návrh na nahrazení souhlasu zástupce ČAK soudem musí dle ustanovení § 85b odst. 4 tr. řádu a navazující judikatury obsahovat označení konkrétních listin předložených soudu a důvody pro nahrazení tohoto souhlasu (typicky, že nejde o listiny kryté advokátní mlčenlivostí), jinak k němu soud dle § 85b odst. 6 tr. řádu nepřihlíží.

Pro úplnost lze uvést, že dosažení takto určitého návrhu je možné dosáhnout dvěma způsoby:

- a) dojde k identifikaci požadovaných dokumentů policejním orgánem ve spolupráci s prizvaným znalcem za užití klíčových slov (či jiných srovnatelných metod) v průběhu samotné prohlídky, nebo
- b) zmíněná identifikace bude provedena až po ukončení prohlídky ve spolupráci s ČAK za použití zkopírovaných médií.

V obou případech dochází k identifikaci dokumentů za přítomnosti zástupce ČAK, který se musí vyslovit k tomu, zda dané dokumenty podléhají advokátní mlčenlivosti, či nikoliv.

Závěrem Výbor akcentuje, že ustanovením § 85b tr. řádu není primárně chráněn advokát, ale všichni jeho klienti, kteří nemají nic společného s vyšetřovanou konkrétní trestní věcí dotčeného advokáta. Tento závěr byl mnohokrát Výborem zdůrazněn odkazem na názor Ústavního soudu, který uzavřel, že v ustanovení § 3 odst. 1 věta první, zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností související s výkonem jeho

povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmatically daných povinností a práv advokátových, souvisejících s výkonem jeho povolání.

Z praxe Výboru lze dovodit, že novodobým trendem rozsáhlých prohlídek jiných prostor a pozemků (či domovních prohlídek) je hromadné odnímání věcí. V příkaze k provedení prohlídky jiných prostor a pozemků (či domovních prohlídek) je nezbytná specifikace věci, která má sloužit potřebám trestního řízení. OČTŘ však odnímají advokátům i věci, jejichž důkazní hodnota jim v době odnímání není známa. K vyhodnocení takové důkazní hodnoty dochází až po „rozpečetění schránek s nasbíranými důkazy“.

Nad rámec shora uvedeného Výbor zdůrazňuje, že advokát není oprávněn vydat věci, ale pouze si je nechat odejmout. Výjimkou z tohoto postupu bude, pokud advokát vydá věci na základě zcela zjevně dobrovolného pokynu klienta.

Neoprávněné trestní stíhání a následné odsouzení advokátních koncipientů

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud jsou advokátní koncipienti odsouzeni, že opakovaně poskytli pomoc právnické osobě ke spáchání trestného činu poškozování věřitele dle ust. § 256 odst. 1 písm. a, odst. 4 tr. zák., když připravovali právní podmínky proto, aby jiné právnické osoby mohly jednat za právnickou osobu a dále když připravovali podklady k právnímu jednání této právnické osoby.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/14)

Odůvodnění shora uvedeného stanoviska Výboru je následující.

Mgr. J. a Mgr. P. a další byli odsouzeni rozsudkem Krajského soudu v Brně, sp. zn. 39T 5/2008, ze dne 17. 12. 2009, za to, že v letech 2000 a 2001, jako advokátní koncipienti JUDr. K. (Mgr. P. jako koncipient JUDr. K., JUDr. L. a Mgr. H. Š.):

- připravovali právní podmínky pro to, aby dané osoby mohly jednat za společnosti GM-G a. s., PS a. s., GS a. s., A KH a. s., S B a. s., a KH B a. s. a
- řídili danou osobu při odstraňování majetku z těchto společností (zejm. uzavíráním smluv, na základě kterých byly z těchto společností zcizovány peněžní prostředky bez protiplnění dodavatele),

a tím poskytli opakovaně této dané osobě pomoc ke spáchání trestného činu poškozování věřitele dle § 256 odst. 1 písm. a odst. 4 tr. zák. (a v některých případech dílem dokonání trestného činu a dílem ve stadiu pokusu). Mgr. P. se dle rozsudku nedopustil jmenovaného trestného činu v případě právních úkonů týkajících se společností GM-G a. s., PS a. s. a GS a. s. Mgr. J. i Mgr. P. byl rozsudkem uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání pěti let s výkonem trestu ve věznici s dozorem.

Na základě předložených informací je zřejmé, že Mgr. J. a Mgr. P. jako koncipienti plnili pokyny klienta a zaměstnavatelů v souladu se zákonem jako úkony dílčí, bez znalosti souvislosti, a tedy trestný čin pomoci k poškozování věřitele nespáchali. V případě, že by se takového trestného činu měli dopustit, musela by jim vina dle zákona prokázána a skutková zjištění rozsudkem náležitě odůvodněna. Provedené dokazování před soudem prvního stupně je nedostatečné, když nebyl ani proveden navrhovaný výslech školitele Mgr. P. a soud nepřihlédl k tvrzení svědka JUDr. K., školitele Mgr. J., který potvrdil,

že o činnosti Mgr. J. věděl, že ji vykonával v rámci koncipientké praxe a že v této činnosti nespatořoval trestnou činnost. Tím méně ji mohl spatořovat (a tím naplňovat subjektivní stránku trestného činu) advokátní koncipient.

Ve věci dospěl Výbor k závěru, že v případě Mgr. J. a Mgr. P.:

1. Nebylo prokázáno, ani rozsudkem odůvodněno, jak se koncipienti Mgr. J. a Mgr. P. trestného činu pomoci k poškozování věřitele koncipienti dopustili, když koncipienti Mgr. J. a Mgr. P. vykonávali pouze činnost v souladu s pokyny klienta a advokáta a v souladu s právy a povinnostmi koncipienta dle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, usnesení představenstva č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů, usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1998 Věstníku, o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů i usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/1998 Věstníku, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta;
2. Žádné skutečnosti (komunikace koncipientů s klientem, nevědomost advokáta, odměna koncipientům Mgr. J. a Mgr. P. přímo od klienta) nenasvědčují tomu, že by popsaná činnost koncipientů Mgr. J. a Mgr. P. byla jejich samostatnou činností, o které advokát nevěděl a ani neměl vědět. O tom svědčí i samotná výše popsaná výpověď JUDr. K. a školitele Mgr. J. V tomto směru zejména soud prvního stupně pochybil v nedostatečně provedeném dokazování;
3. Z trestního řízení ani rozsudku není zřejmé, proč jsou trestně stíháni právě koncipienti Mgr. J. a Mgr. P., zaměstnanci advokáta, a nikoliv advokát, když advokát nese odpovědnost za právní úkony koncipienta učiněné v rámci pracovního poměru. Podle všeho jednal v tomto případě i advokát v souladu se zákonnou úpravou (popsanou v bodu 1 výše). Postup orgánů činných v trestním řízení proti advokátovi by tedy byl rovněž nezákonným a úmyslným zneužitím práva v neprospěch advokáta.

Dle předložených dokumentů byl rovněž nařízen odposlech telefonních hovorů Mgr. J. a V. Z. v době, kdy Mgr. J. v substituci zastupoval v trestní věci 72 T 10/2003 u Okresního soudu v Ostravě. Mohlo se tedy jednat o nezákonný odposlech osob ve vztahu obhájce a obžalovaného, v rozporu s § 88 odst. 1 tr. řádu.

Na základě výše uvedeného dospěl Výbor k závěru, že postup orgánů činných v trestním řízení proti Mgr. J. a Mgr. P. je nezákonný a je úmyslným zneužitím práva v neprospěch advokátů a koncipientů. Jde o významný zásah orgánů činných v trestním řízení do výkonu advokacie, proti kterému bychom se měli bránit.

Absentující přítomnost zástupce ČAK při provádění domovní prohlídky u advokáta

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání *bona fide* vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak, lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud při domovní prohlídce není přítomen zástupce České advokátní komory v celém jejím průběhu, ačkoli je jeho právem být takovému úkonu přítomen, je mu tak odebrána možnost chránit zájmy advokáta, a tím přímo zájmy klientů dotčeného advokáta, neboť prohlídce by měl předcházet přiměřený časový prostor, který by umožnil řádnou (tj. od zahájení domovní prohlídky až do jejího skončení) účast zástupce České advokátní komory.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 30. 12. 2013 (sp. zn. 440/VOPOZA/13-XXX/55)

Dne 3. 12. 2011 vydal, dle ustanovení § 83 odst. 1 trestního řádu, Obvodní soud pro Prahu 2, příkaz k domovní prohlídce, sp. zn. 1 Nt 871/2011, v bytě č. 10, Praha 5, jako vlastník (spoluvlastník) uveden MUDr. V. S., a v prostorách k bytu příslušejících (dále jen „příkaz Obvodního soudu pro Prahu 2“).

Dne 6. 12. 2011 byla OČTŘ provedena domovní prohlídka na základě příkazu Obvodního soudu pro Prahu 2, tj. v bytě č. 10, Praha 5 – jako vlastník (spoluvlastník) uveden MUDr. V. S., a v prostorách k bytu příslušejících. JUDr. M. S., proti které bylo téhož dne zahájeno trestní stíhání, je trvale hlášena bytem Praha 2, fakticky však bydlí na adrese Praha 5, a na adrese trvalého bydliště má zřízenou kancelář, kterou užívá k výkonu advokacie.

Dne 3. 12. 2011 vydal, dle ustanovení § 83 odst. 1 trestního řádu, Obvodní soud pro Prahu 2, příkaz k domovní prohlídce, sp. zn. 1 Nt 872/2011, v bytě č. 2, Praha 2 – jako vlastník (spoluvlastník) uvedena JUDr. M. S., v němž je provozována advokátní kancelář, a v prostorách k bytu příslušejících.

Dne 6. 12. 2011 byla OČTŘ provedena domovní prohlídka na základě příkazu Obvodního soudu pro Prahu 2, tj. v bytě č. 2, Praha 2, – jako vlastník (spoluvlastník) uvedena JUDr. M. S., v němž je provozována advokátní kancelář, a v prostorách k bytu příslušejících. JUDr. M. S. je na tomto místě trvale hlášena, avšak fakticky bydlí na adrese Praha 5, jak uvedeno shora, a na adrese trvalého bydliště má zřízenou kancelář, kterou užívá k výkonu advokacie.

Usnesením ze dne 6. 12. 2011, č. j. KRPA-90-395/TČ-2011000072, bylo proti JUDr. M. S. zahájeno trestní stíhání pro pokus zvlášť závažného zločinu podvodu podle ustanovení § 209 odst. 1, odst. 4 písm. b), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, ve spojení s ustanovením § 21 tr. zákoníku, jehož se měla dopustit ve formě organizátorství podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, pro pokus zvlášť závažného zločinu podvodu podle ustanovení § 209 odst. 1, odst. 4 písm. b), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku ve spojení s ustanovením § 21 tr. zákoníku, jehož se měla dopustit ve formě organizátorství podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, zločinu vydírání podle ustanovení § 175 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, jehož se měla dopustit ve spolupachatelství, a zvlášť závažného zločinu podvodu podle ustanovení § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, jehož se měla dopustit ve formě organizátorství podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Usnesením ze dne 22. 11. 2012, č. j. KRPA-90-687/TČ-2011000072, pak bylo vůči JUDr. M. S. dále zahájeno trestní stíhání pro přečin podvodu podle ustanovení § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jehož se měla dopustit ve formě spolupachatelství.

Přidomovní prohlídce konané dne 6. 12. 2011 (započatév 15.50, skončenév 18.05 hod.) v bytě č. 10, Praha 5, byly JUDr. M. S. odebrány následující věci: flash disk, výpisy z účtu, smlouvy, razítka, stolní počítač, kopie z ověřovací knihy, notebook, zápisník z roku 2010 (respektive diář advokáta¹⁴), externí harddisky a tiskárna. Při domovní prohlídce, dle protokolu o provedení domovní prohlídky ze dne 6. 12. 2011, č. j. KRPAS-90-363/TČ-2011-000072, byl přítomen zástupce ČAK, Mgr. P. Š., ustanovený Českou advokátní komorou dne 2. 12. 2011, jako zástupce při provádění domovní prohlídky nebo jiných prostor policejním orgánem podle ustanovení § 85b odst. 1 tr. řádu. Z vyjádření JUDr. M. S. však vyplývá, že zástupce ČAK nebyl přítomen celé domovní prohlídce. Nad to z protokolu o provedení domovní prohlídky ze dne 6. 12. 2011, č. j. KRPAS-90-363/TČ-2011-000072, není ani patrné, zda zástupce ČAK udělil souhlas k seznámení OČTŘ s obsahem listin.

Úředním záznamem OČTŘ ze dne 6. 12. 2011, č. j. KRPA-90-447/TČ-2011-000072, prohlašuje JUDr. M. S., a to i před zástupcem ČAK, že byla před započítím domovní prohlídky bytu č. 10, Praha 5, dotazována OČTŘ, zda se v bytě nacházejí listiny, nosiče, popř. jiné materiály obsahující informace, na které se vztahuje mlčenlivost advokáta, přičemž uvedla, že se v předmětném bytě nic takového nenachází.

Při domovní prohlídce konané dne 6. 12. 2011 (započaté v 19 hod. a skončené ve 20 hodin) JUDr. M. S. dobrovolně vydala (ve smyslu ustanovení § 78 tr. řádu), dle protokolu o provedení domovní prohlídky ze dne 6. 12. 2011, č. j. KRPAS-90-363/TČ-2011, stolní počítač. Při domovní prohlídce, dle protokolu o provedení domovní prohlídky ze dne 6. 12. 2011, č. j. KRPAS-90-363/TČ-2011, byl přítomen zástupce ČAK, Mgr. P. Š.,

14 Beckův diář pro právníky 2010 (C. H. Beck).

ustanovený Českou advokátní komorou dne 2. 12. 2011 jako zástupce při provádění domovní prohlídky nebo jiných prostor policejním orgánem podle ustanovení § 85b odst. 1 tr. řádu. V průběhu úkonu vznášela JUDr. M. S. námitky proti postupům OČTŘ, když tyto byly v rozporu s tr. řádem, především namítala neúčinnost příkazu k domovní prohlídce s námitkou faktického užívání nemovitosti jako kanceláře určené k výkonu advokacie. V průběhu domovní prohlídky proto JUDr. M. S. žádala, spolu se svým kolegou Mgr. J. S., aby OČTŘ opustily prostor a zanechaly zajištěné věci v prostorách advokátní kanceláře. K tomuto požadavku se připojil i zástupce ČAK. Výsledkem bylo ponechání předmětných věcí (stolního počítače) v advokátní kanceláři JUDr. M. S. a zapečetění této advokátní kanceláře OČTŘ.

Při domovní prohlídce konané dne 7. 12. 2011 (započaté ve 12.45 a skončené v 15 hodin) dle protokolu o provedení domovní prohlídky ze dne 7. 12. 2011, č. j. KRPAS-90-363/TČ-2011, nebyly vydány OČTŘ požadované věci. Českou advokátní komorou byl ve smyslu ustanovení § 85b tr. řádu, pod č. j. 02-10587/11 ze dne 2. 12. 2011, ustanoven zástupce ČAK při provádění domovní prohlídky, JUDr. M. H., jenž odepřel souhlas k vydání požadovaných věcí. Souhlas zástupce ČAK nebyl nahrazen rozhodnutím soudce nejbližší nadřízeného soudu, u něhož působí předseda senátu nebo soudce, který je oprávněn podle ustanovení § 83 odst. 1 a § 83a odst. 1 tr. řádu nařídit domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru:

Lze konstatovat, že z předložených listin, zejména z protokolů o provedení domovních prohlídek není nikterak zřejmé, že zástupce ČAK byl přítomen těmto úkonům od samého počátku domovní prohlídky, ačkoli je jeho přítomnost při takových úkonech nezbytná, vyžadovaná zákonem (ustanovení § 85b tr. řádu: „*orgán provádějící takový úkon je povinen vyžádat si součinnost České advokátní komory; orgán provádějící úkon je oprávněn seznámit se s obsahem listin pouze za přítomnosti a se souhlasem zástupce České advokátní komory*“).

Přítomností zástupce ČAK lze zajistit účinnou ochranu práv advokátů, a tím přímo klientů dotčeného advokáta, ale pokud byla zajištěna přítomnost zástupce ČAK jen u části domovní prohlídky, došlo k narušení ochrany práv advokátů, respektive klientů takto dotčeného advokáta.

V souvislosti se shora uvedeným je nezbytné, aby zahájení domovní prohlídky či prohlídky jiných prostor předcházel přiměřený časový prostor umožňující zajistit přítomnost zástupce ČAK, když lze předpokládat, že se v těchto prostorách nachází listiny obsahující skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti. Z předložených listin je pak patrné, že OČTŘ věděly o takové možnosti, když minimálně v příkazu k domovní prohlídce vydaného Obvodním soudem pro Prahu 2, sp. zn. 1 Nt 872/2011, bylo konstatováno, že prohlídka se vztahuje na byt č. 2, Praha 2, v němž je provozována advokátní kancelář.

Jak výbor již dříve konstatoval ve svém stanovisku ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 440/VOPOZA/13-XXX/46, s odkazem na názor Ústavního soudu, v ustanovení § 3 odst. 1 věta první, zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových, souvisejících s výkonem jeho povolání. V daném případě jde o zadržování věci OČTŘ, ačkoli k tomu nebyl dán souhlas příslušným zástupcem ČAK.

Z ustanovení § 85b tr. řádu je patrné, že toto nelze vykládat extenzivním způsobem, neboť ustanovení § 85b tr. řádu se vztahuje toliko pouze na písemnosti a jiné nosiče informací. Jinými slovy řečeno, pokud se jedná o písemnosti různého druhu, CD, DVD, externí harddisky, notebook, stacionární PC aj., OČTŘ provádějící prohlídku mají povinnost dotázat se zástupce ČAK na jeho stanovisko vždy. V ostatních případech, tj. pokud se jedná o důkazní prostředky, které nenaplní podmínky ustanovení § 85b tr. řádu (typicky např. předměty denní potřeby, zbraně aj.), a které nejsou způsobilé nést informace a nejsou dle ustanovení § 85b tr. řádu chráněny, se stanovisko zástupce ČAK nevyžaduje. Zástupci ČAK však ani v takovém případě nemůže být odebrána možnost své stanovisko OČTŘ sdělit.

Ze shora uvedeného pak také plyne, že stanovisko zástupce ČAK musí být řádně zaznamenáno do protokolu o prováděné domovní prohlídce či prohlídce jiných prostor vždy. V posuzovaném případě, pokud se jedná o prohlášení JUDr. M. S. v úředním záznamu OČTŘ ze dne 6. 12. 2011, č. j. KRPA-90-447/TČ-2011-000072, není prokázáno a ani podpisy stvrzeno, že by JUDr. M. S. či zástupce ČAK takové prohlášení skutečně učinili. Úřední záznam vyhotovený *ex post* nelze považovat za dostatečný a v této souvislosti je nepřipustné, aby bylo OČTŘ provádějící prohlídku odmítnuto zaznamenat do protokolu stanovisko zástupce ČAK či JUDr. M. S.

Nutno konstatovat, že došlo i k pochybení zástupce ČAK, když podepsal protokol o provedení domovní prohlídky, čímž stvrdil přítomnost při tomto úkonu, ačkoli nebyl domovní prohlídce přítomen od počátku. Při absenci údaje o příchodu zástupce ČAK k úkonům domovní prohlídky není prokazatelné, zda se dostavil před zahájením domovní prohlídky či v jejím průběhu a nelze tak najisto osvědčit, že domovní prohlídka proběhla v souladu s ustanovením § 85b tr. řádu, či zda došlo k provedení domovní prohlídky v rozporu s tímto ustanovením.

Nad rámec uvedeného Výbor zjistil, že u domovní prohlídky bytu č. 10, Praha 5, nebyl přítomen zvolený obhájce, neboť o ní nebyl vyrozuměn, a to i přesto, že se v daném případě jedná o případ nutné obhajoby dle ustanovení § 36 odst. 3 tr. řádu.

Lze shrnout, že dle shora uvedeného byly domovní prohlídky realizované v bytě a v advokátní kanceláři JUDr. M. S. (v souvislosti s její údajnou trestnou činností v roce 2011) za přítomnosti zástupců ČAK v rozporu s ustanovením § 85b tr. řádu.

Odměna ustanovenému obhájci

Na Výbor se obrátil JUDr. M. Sch., který se dostal do legislativní pasti současné právní úpravy úhrady odměny ustanovenému obhájci ve smyslu ust. § 151 odst. 3 tr. řádu, kdy usnesení soudu o přiznání odměny ustanoveného advokáta není možné doručit, protože obhajovaný klient se odstěhoval neznámo kam. Takové usnesení tedy nenabude právní moci, přičemž ustanovený advokát se nemůže domoci své řádné odměny, což nelze sanovat ani poskytnutím přiměřené zálohy, neboť dikce ust. § 151 odst. 3 věta třetí tr. řádu vylučuje poskytnutí zálohy po skončení trestního stíhání.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (sp. zn. 440/VOPOZA/11-XXX/28)

Jedná se o situaci, do níž se může dostat prakticky každý advokát, a také se patrně často dostává a dlužno dodat, že se jedná o situaci ve svém důsledku neřešitelnou, kdy orgány činné v trestním řízení v tomto jeho úseku již nemají důvod využít žádných právních nástrojů ke zjištění místa pobytu klienta, a už vůbec ne činit donucující kroky k doručení takového usnesení, a to obzvlášť za situace nedostatku finančních prostředků na provoz justice.

Stanovisko Výboru je jednoznačné, a sice věc v rámci legislativní iniciace projednat na úrovni ministra spravedlnosti, případně jeho náměstka, neboť dle našeho názoru by stačilo v ust. § 151 odst. 3 věta třetí tr. řádu vypustit slova „...*ještě před skončením trestního stíhání...*“, neboť navazující zákonný text *in fine* „...*nebo jinými závažnými důvody*“, by z hlediska objektivního modu normativnosti mohl splňovat požadavky na spravedlivé vypořádání nároku advokáta ve formě zálohy v těchto situacích, aniž by docházelo k poskozování jeho práv.

Jedná se totiž o právo nezadatelné, které vyplývá nejen z ust. čl. 28 Listiny (právo na spravedlivou odměnu za práci, které se dle názoru Ústavního soudu vztahuje i na advokáty), ale rovněž při současné aplikační praxi o porušení článku 4 odst. 2 Úmluvy, kdy, pokud je advokát státem ustanoven k výkonu obhajoby bez zajištění spravedlivé odměny, jedná se o výkon nucených prací. V tomto duchu by samozřejmě kolega mohl podstoupit martyrium soudních řízení až k Ústavnímu soudu ve smyslu zák. č. 82/1998 Sb., v platném znění, o odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem veřejné moci. Pro právní jistotu všech advokátů by zcela jistě bylo efektivnější iniciovat příslušnou nesložitou legislativní změnu, a to zejména v současné době, kdy legislativní proces se změnami tr. řádu pracuje.

Nezákonné požadavky veřejného zadavatele na kvalifikační předpoklady advokáta pro poskytování právních služeb

Ve věci podnětu ze dne 30. 9. 2010 ohledně veřejné zakázky na dodávku právních služeb v otevřeném nadlimitním zadávacím řízení pro Fakultní nemocnici Na Bulovce, kdy tento veřejný zadavatel požaduje splnění podmínky technického kvalifikačního předpokladu advokáta v podobě existence a předložení certifikátu jakosti dle ČSN EN ISO 9001 pro poskytování právních služeb zaujal Výbor, a to ve dvou rovinách, níže uvedené stanovisko.

**Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů
(sp. zn. 440/VOPOZA/10-XXX/20)**

1. Je porušením zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace ve smyslu ust. § 6 zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v platném znění, pokud zadavatel stanoví podmínku – technický kvalifikační předpoklad pro možnost účasti v zadávacím řízení pro poskytování právních služeb na existenci a předložení certifikátu jakosti pro poskytování právních služeb od advokáta, resp. subjektu oprávněného k poskytování právních služeb dle zákona o advokacii.

Poskytování právních služeb advokátem je primárně upraveno v zákoně č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, a dále příslušnými ustanoveními občanského a obchodního zákoníku, jakož i občanského soudního řádu a tr. řádu. Tyto zákony jsou potom ve vztahu k advokátům konkretizovány příslušnými vyhláškami Ministerstva spravedlnosti a stanovskými předpisy ČAK, jakož i základními předpisy EU, CCBE a Rady Evropy.

Ze všech právních předpisů, upravujících výkon advokacie, nevyplývá naprosto žádný právní ani faktický důvod opatřovat si certifikát systému řízení jakosti a pro řádný výkon advokacie takový certifikát zapotřebí není vůbec. Převzetím právního zastoupení klienta, resp. účasti v jakémkoliv výběrovém řízení na sebe bere advokát, jakožto speciální podnikatelský subjekt, celou řadu povinností, které jsou vymezeny především v ust. § 16 a násl. zákona o advokacii. Je zejména povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, přičemž je povinen jednat čestně a svědomitě a využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Ve smyslu etického kodexu, zejména dle ust. čl. 4 a čl. 6 a násl., je advokát povinen plnit převzaté závazky, zabránit střetu zájmů mezi klienty navzájem, případně i s jeho zájmy vlastními, je povinen odmítnout právní službu, pokud by v důsledku jeho pracovního přetížení byly ohroženy zájmy klien-

ta, jakož i v případě, že nemá dostatek zkušeností nebo speciálních znalostí či brání-li mu v řádném poskytnutí právní služby jeho zdravotní či psychický stav.

Soubor těchto speciálních právních norem vytváří dostatečný základ pro vyšší odpovědnost advokáta za jeho podnikání a obecný certifikační proces řízení jakosti je tedy pro advokáty zcela nepotřebný a v případě takového požadavku, jakožto kvalifikačního předpokladu pro účast v zadávacím řízení, tedy dochází k diskriminaci, neboť pro žádnou z oblastí právních služeb není systém řízení jakosti předepsán, a tedy požadavek na existenci a předložení takového certifikátu zcela zjevně vytváří diskriminační až nekalosoutěžní prostor. Ve smyslu ust. § 44 odst. 1 obch. zák.¹⁵ je nekalou soutěží jednání, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Pokud vezmeme do úvahy níže nastíněný problém legality samotného certifikačního procesu u advokáta, lze již nyní a za současného stavu aplikační praxe dospět k závěru, že pokud je výkon advokacie upraven celou řadou speciálních právních norem na straně jedné a na straně druhé není pro žádnou z oblastí právních služeb certifikát předepsán, lze důvodně nekalosoutěžní jednání předpokládat tam, kde je bez zákonného a logického podkladu zahájeno zadávací řízení s těmito parametry. Jinými slovy, s pravděpodobností hraničící s jistotou lze hovořit o prostoru pro přidělení veřejné zakázky dohodnutému uchazeči.

Pokud se týká detailní právní analýzy předmětné normy ČSN EN ISO 9001, je pro účely stanoviska Výboru důležité následující:

Z této normy lze dovodit, že certifikace řízení jakosti je skutečně čímsi, co advokátní kancelář vůbec k ničemu nemůže potřebovat, a je velmi pochybné, zda lze tuto certifikaci ve vztahu k advokátní kanceláři seriózně provést. K tomuto závěru lze dospět i z popisu certifikačního procesu. V každém případě je ale z normy patrné, že se týká kvality managementu, tedy řízení činnosti ve výrobě či poskytování služeb v oblasti, která je jinak nijak neřízena či nedirigována interními předpisy etického či jiného charakteru a musí se řídit pouze obecně závaznými právními normami. Krom toho se zdá, že se předpokládá podnikatelská činnost, která nějakým způsobem souvisí se zpracováváním určitého produktu, ať už na výrobek, nebo na konečnou službu. Prvému nasvědčuje například článek 7. 2. 3 zmiňované normy, nadepsaný: *Komunikace se zákazníkem*. Podle tohoto článku:

Organizace musí stanovit a implementovat efektivní způsoby komunikace se zákazníky ohledně

- a) *informací o produktu,*
- b) *vyřizování požávek, smluv nebo objednávek, včetně jejich změn,*
- c) *zpětné vazby od zákazníka, včetně stížností zákazníka.*

Je zcela patrné, že způsob jednání s klientem je předepsán jak zákonem o advokacii,

15 Srov. ustanovení § 2976 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

tak profesními předpisy. Pro případnou certifikaci by tedy příslušný certifikátor nemohl vycházet z tohoto normativního zadání, ale ze zákona o advokacii.

Druhému předpokladu svědčí hned následující článek 7. 3 nadepsaný *Návrh a vývoj*, podle něhož:

7. 3. 1 Mezera plánování návrhu a vývoje

Organizace musí plánovat a řídit návrh a vývoj produktu.

V průběhu plánování návrhu a vývoje musí organizace určit:

- a) etapy návrhu a vývoje,
- b) přezkoumání, ověřování a validaci, přiměřené každé etapě návrhu a vývoje,
- c) odpovědnosti a pravomoci při návrhu a vývoji.

Organizace musí řídit vzájemné vazby a vztahy mezi různými skupinami zainteresovanými na návrhu a vývoji tak, aby byla zajištěna efektivní komunikace a jasné přidělení odpovědnosti.

Výstup plánování se musí vhodným způsobem aktualizovat podle skutečného průběhu, návrhu a vývoje.

Je zcela zřejmé, že v tomto směru by pravděpodobně žádná advokátní kancelář nemohla certifikačnímu požadavku vyhovět, neboť Výboru není doposud známa advokátní kancelář, která by plánovala návrh a vývoj produktu. Pro obdobný závěr svědčí i obsah článku 7. 4 nadepsaného jako *nákup*.

Podle něj:

7.4 Proces nákupu

Organizace musí zajistit, aby nakupovaný produkt vyhovoval specifikovaným požadavkům na nákup. Typ a rozsah nástrojů řízení aplikovaných na dodavatele a na nakupovaný produkt musí být závislé na vlivu nakupovaného produktu a na následné realizaci produktu nebo na konečný produkt.

Organizace musí hodnotit a vybírat dodavatele podle jejich schopnosti dodávat produkt v souladu s požadavky organizace. Musí být stanovena kritéria pro jejich výběr, hodnocení a opakované hodnocení. Musí být vytvářeny a udržovány záznamy o výsledcích hodnocení a o všech nezbytných opatřeních vyplývajících z hodnocení.

V této souvislosti je ale třeba zmínit i další skutečnost, kterou lze považovat za velmi důležitou. Výkon advokacie není běžnou podnikatelskou aktivitou, podřízenou tržním zákonům a obecným právním normám. Jak již bylo řečeno, je to činnost, která má z řady důvodů vlastní regulaci, na kterou je třeba brát ohled i při eventuálním posuzování kvality rozhodování toho, co by se u běžného podnikatelského subjektu dalo označit za management. Každý, kdo by chtěl takto posuzovat advokáta a jeho řídicí činnost, musí k těmto normám přihlížet, což předpokládá jejich znalost i znalost jejich interpretace. To se v prvé řadě týká samotné normy ČSN EN ISO 9001. Je zřejmé, že tato norma o žádných specifikách advokacie neuvažuje a nemohou o nich uvažovat ani certifikující autority.

Nadto lze podotknout, že výběr advokáta prostřednictvím obecné právní úpravy zadávání veřejných zakázek je logický nesmysl, neboť základním atributem klientského vztahu je důvěra, tedy předpoklad, který nelze hodnotit, měřit ani vážit dle souměřitelných kritérií v zadávacím řízení.

2. Je otázkou velmi spornou, zda samotný certifikační proces, směřující k vydání certifikátu jakosti dle ČSN EN ISO 9001 pro poskytování právních služeb, lze realizovat, aniž by nedošlo k porušení právních předpisů, upravujících výkon advokacie, zejména § 21 odst. 1 zákona o advokacii.

Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Samotné know-how advokáta o systému poskytování právních služeb je bezesporu skutečností, o které se nejen dozvěděl, ale kterou sám vytvořil při systému fungování své advokátní kanceláře, tedy těžko nikoliv v souvislosti s poskytováním právních služeb.

Nelze si představit, že u advokáta v jeho advokátní kanceláři probíhá hloubkový certifikační dlouhodobý proces, aniž by se nevyskytovaly přinejmenším v jeho prostorách osoby od personálu jeho kanceláře odlišné. Je nutné tak odkázat na rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 7. 2. 2005, sp. zn. K 106/01 (Sbírka kárných rozhodnutí č. 8/2007), podle něhož je nepřípustné, aby advokát umožňoval zaměstnancům jiného soukromého subjektu, aby pro něho byť jen částečně vykonávali práce související s výkonem advokacie a aby vyřizovali jeho klientské věci. Certifikace provozu advokátní kanceláře je bezesporu práce s výkonem advokacie naprosto související a dle našeho názoru je pojmově vyloučeno, aby proběhl zdárně certifikační proces, aniž by se příslušní certifikační pracovníci nedozvěděli byť o některých skutečnostech s poskytováním právních služeb souvisejících, což je v rozporu s aktuální právní úpravou rozsahu povinnosti mlčenlivosti advokáta.

Odlišné stanovisko k otázce legality certifikace řízení jakosti u advokáta zaujal člen Výboru, jehož obchodní společnost je držitelem Certifikátu řízení jakosti ISO 9001. Dle jeho vyjádření se jeho společnost doposud zadávacího řízení s těmito parametry neúčastnila a z vlastních zkušeností s certifikačním procesem dospívá k závěru, že k porušení povinnosti mlčenlivosti nedochází, neboť jsou předkládány certifikační společnosti pouze modelové podklady bez vztahu k jednotlivým klientským věcem. Dále uvedl, že pro posouzení požadavku certifikace veřejného zadavatele je příslušný Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

K tomuto stanovisku byl však zaujat postoj, že „*Shora uvedené stanovisko plně potvrzuje závěr o tom, že certifikace řízení jakosti dle ISO 9001 je proces, který s činností advokátní kanceláře nemá nic společného. Z tohoto tvrzení lze vyvodit, že značná část certifikačního procesu se v případě advokátní kanceláře týkala ochrany dat klientů a inspektor certifikující firmy měl řadu požadavků na splnění závazků mlčenlivosti, a to ve smyslu technologické a organizační ochrany dat (servery a firewall, sys-*

tému přístupu a systému třídění informací v rámci firmy), fyzické ochrany a zabezpečení. Tato kritéria jsou tak zcela mimo závěr ČSN EN ISO 9001, neboť tato norma se zcela zřetelně zabývá managementem obchodní společnosti, tedy řízením se vším, co s tím souvisí. To, co zřejmě z nedostatku jiné možnosti prováděla certifikující firma u shora zmíněného člena Výboru, je kontrolou něčeho úplně jiného. Bezpečnost IT systému je zcela jinou věcí a je osvědčována zcela jinými certifikáty (ISO 27001 a ISO 27002). Typicky v případě banky, pro kterou jsou vymáhány pohledávky, byla dokonce prováděna fyzická kontrola stavu pracoviště a vstupu na něj, zabezpečování počítačů atd. V tomto směru si lze také představit určité konkrétní požadavky v rámci výběrového řízení, neboť jde o velmi specifický problém. V této souvislosti ovšem nutno uvést, že i zde je limitující ochrana informací získaných v rámci poskytování advokacie, což bylo zjištěno v souvislosti se zadáním bezpečnostní prověrky, která by měla vést k certifikaci AK podle zmíněných bezpečnostních norem. Má-li být tato certifikace reálná, pak příslušná autorita vyžaduje fyzickou kontrolu programového vybavení, nastavení přístupových práv atd., což v případě, že evidence klientů v počítači je vedena podle jmen, znamená, že s dotyčnou autoritou musí být uzavřena speciální smlouva o zachování mlčenlivosti, byť jde jen o nahlédnutí do tzv. stromu se soubory označenými příjmením klienta. Podstatné je, že, jak výše uvedeno, vůbec nejde o certifikační proces dle ČSN EN ISO 9001.“

Sborník

*vybraných případů
Výboru pro odbornou pomoc
a ochranu zájmů advokátů*

Bulletin
advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová, JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Toto číslo vyšlo 20. 10. 2015 v nákladu 12 500 výtisků.

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348